

การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์
จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

A STUDY OF THE PARTICIPATION PROCESS OF THE OTOP TOURISM COMMUNITY
AT BAN TON PHO PATHUMTHANI PROVINCE FOR SUSTAINABLE TOURISM

กัณตชา ศรีอยุธย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโหนดปณัตวิถีบ้านต้นโพธิ์
จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A STUDY OF THE PARTICIPATION PROCESS OF THE OTOP TOURISM COMMUNITY
AT BAN TON PHO PATHUMTHANI PROVINCE FOR SUSTAINABLE TOURISM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(M.A. (Integrated Tourism Management))
Faculty of Environmental Culture and Ecotourism, Srinakharinwirot University
2021
Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์
จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ของ
กัญตชา ศรีอัยยุธย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จักรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.องค์ บรรจุน)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ภา พงศ์พนรัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสิธิ์ เกียนวัฒนา)

ชื่อเรื่อง	การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวอโศกปณัตตวิทีบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ผู้วิจัย	กันตชา ศรีอุทัย
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. องค์ บรรจุน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอโศกปณัตตวิที บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนอโศกปณัตตวิที 3) เพื่อสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอโศกปณัตตวิที บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนวิธีการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างระเบียบวิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานีและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนาแบบกลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน จากแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 ปี - 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 บาท - 20,000 บาท ได้รับข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนทาง เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยว ส่วนมากเดินทางในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และใช้จ่ายต่อการท่องเที่ยวต่ำกว่า 1,000 บาท ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนโดยรวม ดังนี้ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยวและด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ระดับความคิดเห็นดีมาก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยวระดับความคิดเห็นดี และ ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนอโศกปณัตตวิที การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอโศกปณัตตวิทีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศและอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ประชาชนในพื้นที่รับรู้ถึงการจัดตั้งโครงการชุมชนอโศกปณัตตวิทีแต่ไม่ใช่ประชาชนทุกคนที่มีส่วนร่วมในโครงการนั้น เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการประเมินผล มีเพียงประชาชนบางส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการโดยจะมีผู้ใหญ่บ้านจะเป็นประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐเป็นหลักแล้วจึงมากระจายข้อมูลให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบ โดยแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอโศกปณัตตวิที บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจในด้านการท่องเที่ยวแก่ประชาชนและพัฒนาศักยภาพประชาชนเพื่อให้ประชาชนภายในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ผู้นำชุมชนควรกระจายงานสู่คณะกรรมการหรือลูกบ้านให้มากขึ้น เพื่อเป็นการกระจายงานให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และชุมชนควรออกแบบกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเพิ่มความหลากหลายด้านรูปแบบกิจกรรมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายบนพื้นฐานของทรัพยากรภายในชุมชนและให้มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม

คำสำคัญ : ชุมชนท่องเที่ยวอโศกปณัตตวิที, การมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยว, จังหวัดปทุมธานี

Title	A STUDY OF THE PARTICIPATION PROCESS OF THE OTOP TOURISM COMMUNITY AT BAN TON PHO PATHUMTHANI PROVINCE FOR SUSTAINABLE TOURISM
Author	KANTACHA SRIAYUT
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Ong Bunjoon , Ph.D.

The purposes of this study are as follows: (1) to study the opinions of tourists towards the participation of the Ban Ton Pho community as an OTOP Community; (2) to study the process of the Ban Ton Pho community as an OTOP Community; (3) to create a guideline for participation of Ban Ton Pho, Pathumthani province for sustainable tourism. The research methodologies were quantitative and qualitative research. The quantitative data were collected from Thai tourists using questionnaires as a research instrument. The qualitative research used an in-depth interview form for data collection and asked stakeholders in the community, such as the government sector, entrepreneurs and local people. The results of the study on the participation of Thai tourists in tourism were as follows: most of the tourists that answered the questionnaire were female, aged between 20 to 30 years old, with a Bachelor's degree and an average monthly income between 10,001-20,000 Baht. Most received information about community tourism through friends, relatives, acquaintances and it was their first time traveling. The purpose of traveling for leisure and most traveled on the weekend and spent less than 1,000 Baht per trip. The opinions of tourists towards activities in the OTOP tourism community of Ban Ton Pho, as follows: tourism resources and access to the tourism community was at a very good level. In terms of facilities within the tourism community, there were a good opinion and the components of services within the tourism community. The comment level was also very good. The results of the study of in-depth interviews with local people acknowledged of the establishment of the OTOP Nawatwithi Community Project, but not everyone was involved in the project. They were considered in accordance with the model of participation in four aspects: the benefits of decision-making operations and the evaluation of the community representatives were involved in the project activities, such as the village headman, the community committee and others who understood the activities in the project. The village headman is an important person in coordinating with government agencies and then distributing information. The village headman should distribute more work to committees and local people, to encourage people in the area to participate more in tourism and participate in planning for the development of community areas. A comparison of opinions on the OTOP Nawatwithi Tourism Community at Ban Ton Pho revealed that the overall opinions of respondents of different ages and genders were not different. But the respondents had different educational levels and average monthly income had different overall with a statistical significance of 0.05. The participation guidelines of Tourism Community at Ban Ton Pho for sustainable tourism were to create knowledge. An understanding of can develop potential so that people from the community can participate in activities and can accommodate more tourists. Community leaders should distribute more work to the committee or the residents. In order to spread the work so that everyone can participate in more activities and the community should design additional activities to meet the needs of tourists and increase the variety of activities and develop tourism activities to be diverse on the basis of resources within the community and to be suitable for all types of tourists.

Keyword : OTOP Tourism Community, Participation, Pathumthani Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. องค์ บรรจุน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้คำปรึกษาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัยครั้งนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ภา พงศ์พนรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสิทธิ เกียนวัฒนา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสิทธิ เกียนวัฒนา อาจารย์ ดร. อังสุ มาลิน จ่านงขอบ อาจารย์ ดร.ชมพูนุท ภาณุมาศ อาจารย์ ดร.ศรีัญญา ศรีทอง และอาจารย์ ดร. นิตินันท์ ศรีสุวรรณ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณปทุมรัตน์ ธรรมโม ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี และประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นโพธิ์ นักท่องเที่ยว และผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดีและเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนผู้วิจัย และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

กันตชา ศรีอยู่ย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ขอบเขตด้านเนื้อหา	3
ขอบเขตด้านสถานที่	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี	6
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	9
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	17
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	21
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	24
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	30

7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น	33
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	43
1. วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์	43
1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	43
1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	48
2. วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อป นวัตวิถีบ้าน ต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	50
3. วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อป นวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	50
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ผลการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของ ชุมชนโอท็อปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี.....	52
ผลการวิจัยระยะที่ 2 การร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	111
ผลการวิจัยระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	111
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	114
1. สรุปผลการศึกษา.....	114
2. อภิปรายผลการศึกษา	125
3. ข้อเสนอแนะการวิจัย	129
บรรณานุกรม	131
ภาคผนวก.....	135

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัย	136
ภาคผนวก ข จริยธรรมในการวิจัยมนุษย์.....	138
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการวิจัย	140
ประวัติผู้เขียน.....	149

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชน	54
ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของการเรียงลำดับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสนใจ.....	57
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน	58
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	59
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว.....	60
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว.....	61
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว	62
ตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ	64

ตาราง 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ระหว่างเพศ	65
ตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงผู้ชมชนท่องเที่ยว ระหว่างเพศ	66
ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างเพศ.....	67
ตาราง 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการ บริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างเพศ	68
ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างอายุ.....	69
ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงผู้ ชมชนท่องเที่ยว	70
ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวย ความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	70
ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว ด้านองค์ประกอบ ของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว.....	70
ตาราง 18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ระหว่างอายุ.....	71
ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องกิจกรรมการ แสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น.....	72
ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องกิจกรรมการ เรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อน	

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้.....	73
ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องมีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว.....	73
ตาราง 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าสู่ชุมชนท่องเที่ยวระหว่างอายุ.....	74
ตาราง 23 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ	75
ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร.....	75
ตาราง 25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างอายุ.....	76
ตาราง 26 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ.....	77
ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว.....	77
ตาราง 28 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	78
ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	78
ตาราง 30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างอายุ.....	79

ตาราง 31 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน	80
ตาราง 32 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน และเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	80
ตาราง 33 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน และเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	81
ตาราง 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอิตทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา	81
ตาราง 35 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์	82
ตาราง 36 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์	82
ตาราง 37 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์	83
ตาราง 38 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์	83
ตาราง 39 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอิตทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	84
ตาราง 40 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์	85
ตาราง 41 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวก่อนมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์	86

ตาราง 42 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้ นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้	86
ตาราง 43 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้าน การเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว	87
ตาราง 44 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง มีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ	88
ตาราง 45 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร	88
ตาราง 46 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน	89
ตาราง 47 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้านสิ่ง อำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	89
ตาราง 48 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	90
ตาราง 49 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	90
ตาราง 50 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	91
ตาราง 51 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับ นักท่องเที่ยว	91

ตาราง 52 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้าน องค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว	92
ตาราง 53 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว	93
ตาราง 54 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อ นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	93
ตาราง 55 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	94
ตาราง 56 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	95
ตาราง 57 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ด้านการเข้าสู่ชุมชนท่องเที่ยว	96
ตาราง 58 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	97
ตาราง 59 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว	97
ตาราง 60 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ภาพรวม	98
ตาราง 61 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	99
ตาราง 62 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	100

ตาราง 63 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว.....	101
ตาราง 64 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว.....	101
ตาราง 65 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับ นักท่องเที่ยว	102
ตาราง 66 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม	103
ตาราง 67 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน ท่องเที่ยวอโศกนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว.....	104
ตาราง 68 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว.....	105
ตาราง 69 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน.....	105
ตาราง 70 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือ ต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	106
ตาราง 71 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	107

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่อง แม้ในขณะที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวลงอย่างในขณะนี้ เศรษฐกิจของประเทศไทยจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงกับผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ แต่การท่องเที่ยวยังสามารถช่วยพยุงเศรษฐกิจของไทยไว้ได้ ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่นั้นมาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย (นิชาภัทร สุรพัฒนานนท์, 2562) เว้นแต่ในสถานการณ์ที่มีเหตุจำเป็นให้ต้องปิดประเทศซึ่งนับอุปสรรคต่อภาคการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางมาได้ นอกจากรายได้ที่ได้รับจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวยังช่วยสร้างงานและอาชีพให้แก่ประชาชนภายในประเทศ รวมถึงการขยายความเจริญเข้าสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เพียงพอและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจในพื้นที่นั้น ๆ ภาครัฐยังคงส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยสนับสนุนให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในไทยหมุนเวียนได้ดียิ่งขึ้น

ในการสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศ ภาครัฐบาลได้จัดตั้งโครงการและมาตรการเพื่อสนับสนุนและกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ เช่น การท่องเที่ยวเมืองรอง กระตุ้นให้คนในประเทศออกมาท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อเป็นกระจายนักท่องเที่ยวและเป็นการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคอื่น ๆ อย่างทั่วถึง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562) ทั้งนี้ทางภาครัฐยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยการนำโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มาพัฒนา ต่อยอดเป็นโครงการชุมชนท่องเที่ยว โอทอปนวัตกรรม เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าโอทอป (OTOP) ให้มีมาตรฐาน และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีแนวคิดในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น โดยให้ทุกหน่วยงานนั้นมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนอำนาจหน้าที่และภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน ในด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นให้มีความมั่นคง ตลอดจนพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งแก่ชุมชน (กรมพัฒนาชุมชน, 2561)

ชุมชนท่องเที่ยว OTOP (โอทอป) นวัตกรรม เป็นโครงการที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้และยกระดับเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง โดยเชื่อมโยงชุมชน

ท้องเที่ยวโหวทอปนวัตวิถีเข้ากับเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองหลัก เมืองรอง และแอ่งท้องเที่ยว¹ เป็นการเปลี่ยนผ่านยุคโดยการเพิ่มช่องทาง เพิ่มพื้นที่สำหรับการขายสินค้าโดยขายสินค้าภายในชุมชน ที่มาจากการท่องเที่ยว ใช้ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงเป็น รายได้โดยที่ชุมชนเป็นเจ้าของบ้านที่ดี รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชนที่ตั้ง เอกลักษณ์หรือเสน่ห์ของชุมชนที่มาจากต้นทุนต่าง ๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ต้นทุน ทางด้านวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) โดยมีหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจำนวน 3,273 หมู่บ้าน จาก 76 จังหวัด ผ่านการ คัดเลือกในระดับอำเภอและระดับจังหวัด โดยการพิจารณาจากพื้นที่ที่โดดเด่นในศักยภาพและ ความพร้อมของหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่ดำเนินงานโครงการ และคัดเลือกอีก จำนวน 160 หมู่บ้าน เพื่อเป็นชุมชนท่องเที่ยวดีเด่น (กรมพัฒนาชุมชน, 2561)

ชุมชนท่องเที่ยวโหวทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นหมู่บ้านที่ ผ่านการคัดเลือกจากกรมพัฒนาชุมชนให้เข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโหวทอปนวัตวิถี ซึ่งหมู่บ้านต้นโพธิ์นั้นได้รับรางวัลต่าง ๆ ได้แก่ รางวัลชนะเลิศหมู่บ้านดีเด่นระดับเขตและระดับ จังหวัดปี 2561 และรางวัลรองชนะเลิศหมู่บ้านดีเด่น อันดับ 1 ระดับภาคกลางปี 2561 ทั้งนี้ยังเป็น หมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตยดีเด่น ประจำปี 2558 และหมู่บ้านต้นโพธิ์เป็น 1 ใน 160 หมู่บ้านที่ ได้รับเลือกให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวดีเด่น ภายในชุมชนมีความน่าสนใจในหลากหลายด้าน เช่น ด้าน วิถีชีวิต ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี บ้านต้นโพธิ์เป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่ อาศัยอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในอดีตชาวมอญอพยพหนีภัยสงครามมาจากเมือง เมาะตะมะ เข้ามาอาศัยอยู่บริเวณนี้และมีวัดชินวรารามวรวิหาร เป็นศูนย์รวมจิตใจด้านศาสนา ของคนชุมชนบ้านต้นโพธิ์ และเป็นวัดซึ่งเป็นพระอารามหลวงแห่งแรกของจังหวัดปทุมธานี เดิมชื่อ วัดมะขามใต้ (แม่มั่งโกถ่น) ต่อมาสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชินวราวุธวัฒน สดเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงเป็นผู้บูรณะปฏิสังขรณ์วัดแห่งนี้ให้มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา จุดเด่นของบ้าน ต้นโพธิ์ คือ ต้นโพธิ์ขนาดใหญ่ที่มีอายุกว่า 150 ปี รวมถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับชาว มอญในอดีต ได้แก่ วัดชินวรารามวรวิหารและวัดเจตวงศ์ที่ในปัจจุบันเป็นวัดร้างและกรมศิลปากร ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติปีพ.ศ. 2530 นอกจากนั้นภายในชุมชนมีการจัดตั้งแหล่ง การเรียนรู้ เพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจต้องการเข้ามาเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมหรือ ภูมิปัญญาต่าง ๆ โดยมีปราชญ์ชาวบ้านและสมาชิกในหมู่บ้านเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ด้วยมรดก ทางภูมิปัญญาต่าง ๆ ของบ้านต้นโพธิ์ชุมชนได้นำมาประยุกต์ใช้กับด้านท่องเที่ยวในรูปแบบของ

¹ แอ่งท้องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่า 2 แห่งขึ้นไป

การจัดกิจกรรมฐานต่าง ๆ และเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน เช่น การทำสบู่สมุนไพร การแสดงรำมอญ การทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร เป็นต้น นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้แล้วชุมชนยังได้เผยแพร่วัฒนธรรมสู่คนภายนอก และเป็นการสร้างรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์และจากการท่องเที่ยว

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวอิตอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อทราบถึงระบบการจัดการระหว่างภาครัฐบาลและชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนอิตอปนวัตวิถี ตลอดจนระบบการบริหารจัดการต่าง ๆ ภายในชุมชนที่ส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวอิตอปนวัตวิถี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอิตอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนอิตอปนวัตวิถี
3. เพื่อสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอิตอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอิตอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. ทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนอิตอปนวัตวิถี
3. ได้แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอิตอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาด้านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนอิตอปนวัตวิถี เพื่อนำมาสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอิตอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ขอบเขตด้านสถานที่

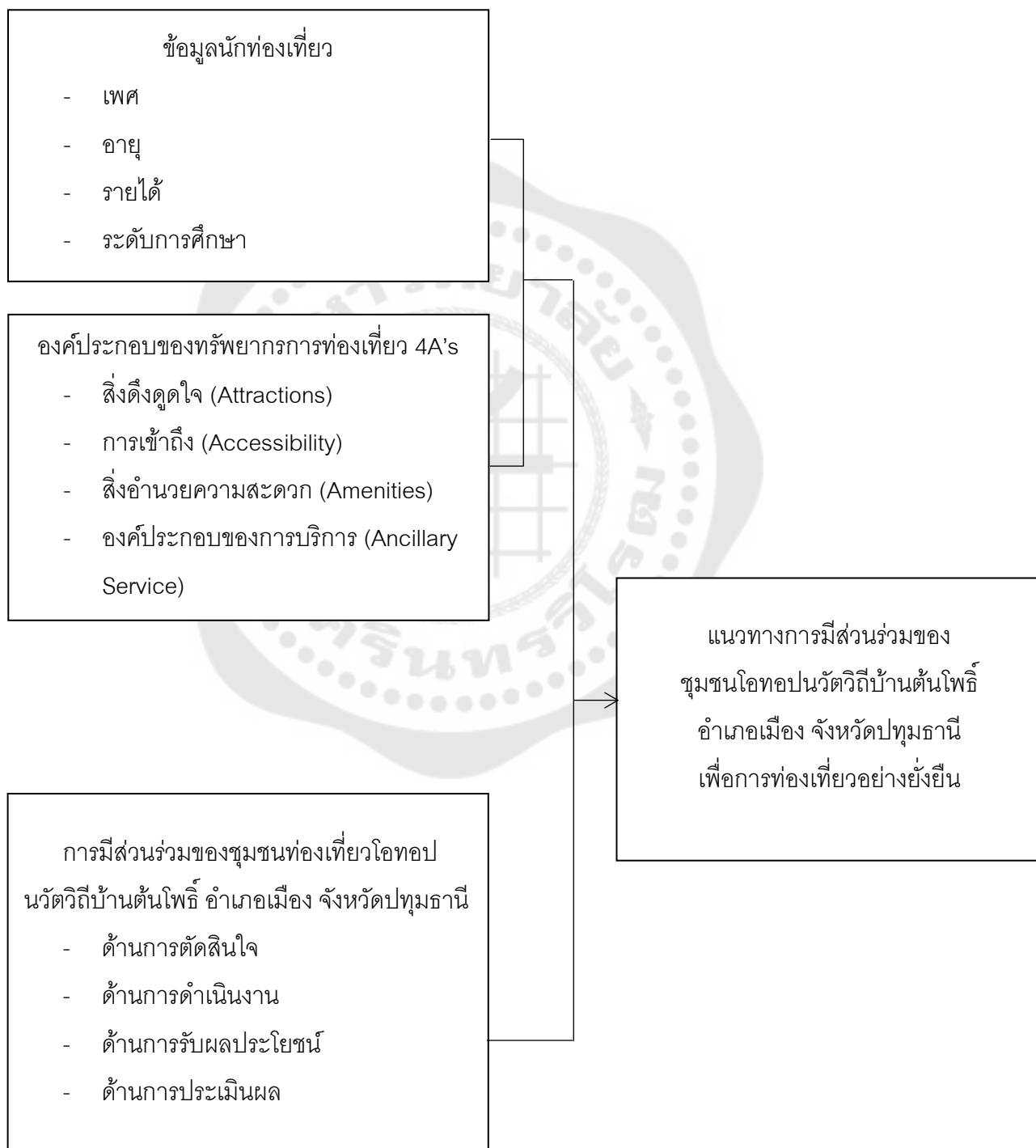
ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน โดยการผ่านแหล่งการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เป็นจุดเชื่อมโยง
2. แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสถานที่ที่มีความสวยงามหรือมีคุณค่าจนสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว
3. แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่า 2 แห่งขึ้นไป เช่น ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี มีจุดท่องเที่ยวทั้งหมด 5 จุด ได้แก่ ต้นโพธิ์อายุกว่า 150 ปี วัดเจตวัน วัดชินวรารามวรวิหาร ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์และจุดชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา
4. การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกทางความคิด การวางแผน และการดำเนินการของสมาชิกในกลุ่มและผู้ได้รับผลกระทบในการจัดทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวหรือด้านอื่น ๆ เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ต้องการมีทิศทางไปในทางเดียวกัน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

สำหรับการศึกษาเรื่องการศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยว
โอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้กำหนด
กรอบแนวคิดไว้ ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวอโศกปณัตติ บ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนท่องเที่ยวอโศกปณัตติ บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนท่องเที่ยวอโศกปณัตติ บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

บ้านต้นโพธิ์เป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในอดีตชาวมอญได้อพยพหนีภัยสงครามมาจากเมืองเมาะตะมะเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้จำนวนกว่า 300 ครอบครัว และชุมชนบ้านต้นโพธิ์ยังมีการสืบทอดประเพณีมอญ ซึ่งชื่อของหมู่บ้านต้นโพธิ์ เกิดจากบริเวณที่มีการก่อตั้งชุมชนในบริเวณพื้นที่ดั้งเดิมมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในอดีตมีการสัญจรทางน้ำต้นโพธิ์จึงเป็นสัญลักษณ์ของชุมชนให้คนที่สัญจรผ่านทราบเมื่อมาถึงบริเวณนี้ ทั้งนี้ภายในชุมชนมีศาสนสถานที่เป็นศูนย์รวมจิตใจด้านศาสนา คือ วัดชินวราราม ซึ่งเป็นพระอารามหลวงแห่งแรกของจังหวัดปทุมธานี เดิมชื่อวัดมะขามใต้ (แผ่มังโกล่น) ต่อมาสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชินวรสวัสดิ์วัฒน สดเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงเป็นผู้บูรณะวัดแห่งนี้ให้มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา

สภาพพื้นที่

ชุมชนบ้านต้นโพธิ์เป็นพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของบ้านเรือน มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 45 แบ่งเป็นพื้นที่ทำนา 15 ไร่ และพื้นที่ทำสวน 30 ไร่ เส้นทางสำหรับสัญจร

สายหลัก คือ ถนนกรุงเทพ - ปทุมธานี และเส้นทางสัญจรระหว่างหมู่บ้าน คือ ถนนปทุมธานี - นนทบุรี (สายใน)

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ วัดน้าวาน หมู่ที่ 5 ตำบลบางเดื่อ

ทิศใต้ ติดต่อกับ คลองวัดเจตวงศ์ หมู่ที่ 6 ตำบลบางชะแยง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่ที่ 6 และ 10 ตำบลบางคูวัด

แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

วัดเจตวงศ์ ตั้งอยู่ริมฝั่ง แม่น้ำเจ้าพระยาทิศตะวันตก ติดกับวัดชินวรารามวรวิหาร เป็นวัดโบราณวัดหนึ่งสันนิษฐานว่าสร้างในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น สืบได้จากรูปทรงของโบสถ์ก่ออิฐถือปูนขนาดเล็ก มีช่องประตูเดียวแบบโบสถ์มหาอุด และหน้าต่างข้างละ 3 ช่อง ส่วนของหน้าบันเป็นลวดลายปูนปั้นพรรณพฤษภามีเทพพนมอยู่ตรงกลาง พาไลชายคามีลักษณะเป็นปีกนกยื่นมาด้านหน้ากันฝน ผนังก่อด้วยอิฐ หลังคามุงกระเบื้อง ภายในโบสถ์ประดิษฐานพระประธานปางมารวิชัยบนฐานชุกชี และฝาผนังในอุโบสถมีภาพจิตรกรรมพุทธประวัติตั้งแต่ในอดีตที่มีความสวยงามและควรค่าแก่การศึกษา ด้านหน้ามีเจดีย์เก่า 3 องค์ โดยรอบมีฐานเสมออยู่ทั้ง 8 ทิศ กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และในปี พ.ศ. 2551 ได้ทำการบูรณะอุโบสถควบคุมกับอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง

วัดชินวรารามวรวิหาร เดิมชื่อ วัดมะขามใต้ (แผ่มังโกล่น) สร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในช่วงรัชกาลที่ 2 วัดมะขามใต้ ตั้งอยู่ใกล้กับวัดร้าง คือ วัดโนและวัดคลองควาย วัดมะขามใต้เป็นวัดมอญในสมัยหม่อมเจ้าจรูญศุภสวัสดิ์เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี พร้อมกับพระรามัญมุนี (สุด) และเป็นเจ้าคณะเมืองในขณะเดียวกันนั้น ได้มอบวัดร้างทั้ง 2 วัดให้รวมเข้ากับวัดมะขามใต้ ทั้งสามวัดจึงรวมกันเป็นวัดมะขามใต้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงปฏิสังขรณ์วัดแห่งนี้ ต่อมาพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สิ้นพระชนม์ในปี พ.ศ. 2481 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกวัดมะขามใต้ให้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหารเป็นพระอารามหลวงแห่งแรกของจังหวัด และเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติคุณพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ได้เปลี่ยนชื่อจากวัดมะขามใต้เป็นวัดชินวราราม วันที่ 7 มิถุนายน 2481

จำนวนประชากรและครัวเรือน

จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 733 ครัวเรือน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,148 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ดังนี้

เพศชาย 539 คน

เพศหญิง 609 คน

ในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 242 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ดังนี้

เพศชาย 107 คน

เพศหญิง 135 คน

ผู้พิการ จำนวน 76 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ดังนี้

เพศชาย 44 คน

เพศหญิง 32 คน

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของครัวเรือน ได้แก่ รับจ้าง รับราชการ ค้าขาย ทำสวน และธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น

หมู่บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีเป็นหมู่บ้านที่ผ่านการคัดเลือกจาก กรมพัฒนาชุมชนให้เข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวิถีและได้รับเลือกให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวดีเด่น โดยผ่านเกณฑ์การพิจารณาหมู่บ้าน ดังนี้

1. พิจารณาศักยภาพของชุมชน ประกอบด้วย

- จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชุมชน
- ต้นทุนทางด้านธรรมชาติและด้านสิ่งแวดล้อม
- ต้นทุนทางด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

2. พิจารณาความเชื่อมโยงแอ่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- แอ่งท่องเที่ยวหลัก หมายถึง พื้นที่ในจังหวัด 22 เมืองหลัก
- แอ่งท่องเที่ยวรอง หมายถึง พื้นที่ในจังหวัด 55 เมืองรอง
- แอ่งท่องเที่ยวเล็ก หมายถึง ชุมชนท่องเที่ยวที่มีกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยวที่

สนับสนุนกันและเป็นเส้นทางด้านท่องเที่ยว

3. ดำเนินการโดยไม่เริ่มต้นจากศูนย์ ได้แก่

- พัฒนาต่อยอดจากหมู่บ้านโอท็อป (OTOP) เพื่อการท่องเที่ยว

- พัฒนาต่อยอดจากหมู่บ้านที่ได้รับการส่งเสริมจากบริษัทและภาครัฐรักสามัคคีจังหวัด(วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

- พัฒนาต่อยอดจากหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนจาก กระทรวงวัฒนธรรมและ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)

- พัฒนาต่อยอดจากหมู่บ้าน/ชุมชนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (CIV)

- พัฒนาต่อยอดจากกิจกรรมเดิมที่ดำเนินการแล้วและไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรหรือสร้างกิจกรรมใหม่

4. เน้นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ประกอบด้วย

- ผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว

- การดำเนินเลือกพัฒนาและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่ม Quadrant D จำนวน 10 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 1 หมู่บ้าน

5. เสน่ห์ที่เป็นจุดขาย ได้แก่

- ด้านธรรมชาติ เช่น น้ำตก ทะเล ความงดงามของธรรมชาติ เป็นต้น

- ด้านภูมิปัญญา เช่น ประเพณี ความเป็นมาของหมู่บ้าน เป็นต้น

6. ความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

- ความสามัคคี ความปรองดองและความพร้อมเพรียงกันในชุมชน

- ศักยภาพของผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

7. ต้องมีการจัดทำแผนธุรกิจ (Demand Side) หมู่บ้านต้องมีแผนการสร้างรายได้ และปฏิทินการท่องเที่ยวของชุมชน หากไม่มีชุมชนต้องจัดทำขึ้น

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

องค์การสหประชาชาติ (2506) ในการประชุมที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของ “การท่องเที่ยว” คือ การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติ หรือการไปร่วมประชุมแต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือไม่อาศัยอยู่ถาวรและได้นิยามเงื่อนไขของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประการ คือ

1. การเดินทาง (Travel) หมายถึง การเดินทางที่ไม่ถูกบังคับหรือถูกจ้างโดยมีการวางแผนเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปทีหนึ่ง โดยใช้ยานพาหนะในการเดินทางทั้งในระยะทางใกล้และระยะทางไกล

2. จุดหมายปลายทาง (Destination) หมายถึง จุดหมายที่ผู้เดินทางจะไปอยู่ชั่วคราว จากนั้นเดินทางกลับมาอยู่ที่อยู่อาศัยเดิมหรือภูมิลำเนาเดิม ซึ่งปลายทางเป็นสถานที่ที่ผู้เดินทางเลือกเดินทางไปเวลาอยู่ที่สถานที่นั้นเพียงชั่วคราวและสถานที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เพียงพอและสร้างความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

3. ความมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึง การมีจุดประสงค์ในการเดินทางใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนและค้นหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่โดยมีข้อบังคับว่าเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว และต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

ขณะที่ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางg เพื่อพักผ่อนด้วยการเที่ยวหาความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางชั่วคราวด้วยความเต็มใจและไม่ถูกบังคับหรือว่าจ้าง เป็นการเดินทางที่มีจุดประสงค์อื่น เช่น การพักผ่อน การประชุมสัมมนา การเยี่ยมญาติ เป็นต้น ไม่เช่นนั้นจะถือว่าเป็นการเดินทางไม่ใช่การท่องเที่ยว

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2552) อธิบายว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางไปยังสถานที่อื่นที่ไม่ใช่สถานที่ที่พักอาศัยเป็นประจำและเป็นการเดินทางชั่วคราว ไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพและหารายได้

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งที่ไม่ใช่ภูมิลำเนาของผู้เดินทาง ซึ่งการเดินทางจะค้างคืนหรือไม่ค้างคืนก็ได้ และในการเดินทางท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบด้วยกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยและจุดประสงค์ในการเดินทางในครั้งนั้น เช่น เดินทางเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติ ทำงาน เป็นต้น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (Tourism Element)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญจัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว Peter (1969 อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) ได้แบ่งหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditional Attractions)

1.2 แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

1.4 แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี
- แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้นจัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานอย่างหนึ่งหนึ่ง ไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับความสะดวกสบายและความเพลิดเพลิน ซึ่งการบริการสามารถเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสนใจได้ การบริการด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น ที่พัก อาหาร สถานที่จำหน่ายสินค้า กิจกรรมและบริการอื่น ๆ เป็นต้น รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความจำเป็น

3. ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความมุ่งหมายในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อการพักผ่อนและกิจกรรมอื่น ๆ โดยรวมถึงการสนับสนุนและพัฒนากการให้บริการและการขายแก่นักท่องเที่ยว

ส่วน ปานทิพย์ อัมมวนานิช (2559) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว เพราะเป็นผู้ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้น ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานและองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องด้าน

การท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและระดับโลกจะทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

2. สถานที่ท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น มีความดึงดูดและนำความสนใจต่อนักท่องเที่ยวได้ และทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะทรัพยากรที่มีลักษณะแตกต่างกับสภาพแวดล้อมในถิ่นที่อยู่ของตนเองจะเป็นแรงดึงดูดใจอันสำคัญที่เกิดการท่องเที่ยวขึ้น

3. ผู้ประกอบการ ลักษณะต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 กลุ่มผู้ประกอบการ ได้แก่

3.1 ธุรกิจการขนส่ง

3.2 ธุรกิจที่พักโรงแรม

3.3 ธุรกิจการนำเที่ยว

3.4 ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

4. ประชาชน/ชุมชนท้องถิ่น เป็นบุคคลที่อาศัยในท้องถิ่นโดยตรง มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง อันมาจากการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของชุมชนและชีวิตความเป็นอยู่ ประชาชนในชุมชนต้องทำหน้าที่ดูแล และจัดการแหล่งการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ในปัจจุบันนี้ชุมชนยังขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด

5. องค์การภาครัฐบาล มีหน้าที่รับผิดชอบ เป็นองค์กรประกอบที่สนับสนุนให้ธุรกิจการท่องเที่ยวดำเนินไปด้วยดี คือ ส่งเสริมองค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานเป็นการเพิ่มความสะดวกสบายให้นักท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร ความสามารถในการกำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ สถานพยาบาล และส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์ไปยังประเทศต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย สนับสนุนงบประมาณให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ รวมถึงการควบคุมความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกด้านการเข้าเมือง

ประเภทของการท่องเที่ยว

ปานทิพย์ อัมมวนานิช (2559) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ คือ การท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจ เช่น ความงดงามของภูมิประเทศ การเดินทางที่สะดวก ความปลอดภัย รวมถึงการประชาสัมพันธ์ หรือมีสิ่งดึงดูดใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น คุณค่าประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ คือ การเดินทางไปยังอีกสถานที่หนึ่งที่แตกต่างจากประเทศที่ตนอาศัยอยู่และต้องผ่านขั้นตอนระหว่างประเทศ เช่น จุดตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวได้ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินและสนุกสนาน เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศรวมถึงความสนใจ เพื่อชมธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของท้องถิ่นต่าง ๆ หรือท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกาย รวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสถานที่ไปพักจะคัดสรรจากความเงียบสงบ ความสะอาดสบาย อากาศที่ดีเหมาะสมกับพักผ่อน

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาวิถีชีวิต เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่าง ๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา เป็นการเดินทางไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนชื่นชอบ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส เป็นต้น หรือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬา

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา ผู้ที่ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนาจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้จะเป็นสิ่งที่จูงใจนักท่องเที่ยว คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ที่พักอาศัยและระบบการคมนาคมที่ดีสะดวกรวดเร็ว และในปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือ การเดินทางไปต่างประเทศเพื่อทัศนศึกษา ดูงาน วิจัย รวมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัยและจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานานนับเดือน

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) อธิบายว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงกิจกรรมและศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีความเป็นอยู่ของท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทได้ ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติรวมถึงสภาพอากาศและภูมิประเทศ เช่น ทะเล น้ำตก ภูเขา เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถาน สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสน

สถานที่แสดงถึงความเป็นอยู่ของท้องถิ่น เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ เมืองโบราณ ปราสาท วัด บ้านของบุคคลสำคัญ เป็นต้น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน เช่น วิถีความเป็นอยู่ บ้านเรือน การแต่งกาย ภาษา ความเชื่อ ประเพณี เป็นต้น

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทมนุษย์สร้างขึ้น สถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก สวนสัตว์ สถานบันเทิง เป็นต้น

ส่วน ปานทิพย์ อัฒณวนิช (2559) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวจัดเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่สำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ สิ่งของ กิจกรรม หรือมิติอื่นที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมและการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เป็นต้น โดยสามารถจำแนกตามประเภทของแหล่งธรรมชาติได้ 10 ประเภท ดังนี้

1. น้ำตก
2. แก่ง
3. ภูเขา
4. ถ้ำ
5. น้ำพุร้อน
6. ทะเลสาบ หนอง และบึง
7. เกาะ
8. ชายหาด
9. แหล่งที่มีซากดึกดำบรรพ์
10. ธรณีสัณฐานอื่น ๆ เช่น ที่ราบสูง ที่ราบ เป็นต้น

ส่วน กวี วรกวิน (2562) ได้อธิบาย ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าหรือมีมูลค่าต่อการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจ หรือสร้างความสนใจ ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะแสดงออกในรูปของสถานที่ ทั้งที่เป็นสถานที่ทางธรรมชาติและสถานที่ทางวัฒนธรรม สถานที่ใดจะเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์พิเศษ เช่น งดงาม แปลกตา โดดเด่น แตกต่างเป็นเอกลักษณ์ และได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองหรือปรากฏอยู่ตามธรรมชาติ ในเชิงภูมิศาสตร์ คือ สรรพสิ่งที่เป็นระบบธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ในระวางที่ โดยมี

คุณสมบัติที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ เช่น สวยงาม แปลกตา น่าสนใจ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น ส่วนใหญ่จะปรากฏในรูปของสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา ถ้ำ น้ำตก พุน้ำร้อน เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ ทรัพยากรที่เกิดจากการสร้างสรรค์ขึ้นโดยฝีมือของมนุษย์ทั้งสิ่งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ในเชิงภูมิศาสตร์ คือ สรรพสิ่งที่เป็นระบบวัฒนธรรมที่เกิดจากการสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างระบบมนุษย์กับระบบธรรมชาติ เช่น ปราสาทหินทรายที่ปรากฏอยู่อย่างมากมายในภูมิภาคอีสาน เกิดจากการสร้างปฏิสัมพันธ์กันของมนุษย์สมัยชอมกับวัสดุหินทรายสีส้มต่าง ๆ และศิลปะแล ทำให้ได้สถาปัตยกรรมของปราสาทหิน ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน กำแพงเมือง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติต่าง ๆ และวิถีชีวิต เป็นต้น

องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว

Collier และ Harraway (1997) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ หรือ ทฤษฎี 3A's ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น และเหตุการณ์ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างให้เกิดความประทับใจ

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภค การขนส่งและการสื่อสาร เป็นต้น

3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ประกอบด้วย เส้นทาง ยานพาหนะในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ส่วน Cooper และ Boniface (1998) อธิบายว่า แหล่งท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหรือ 4A's ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 ความงดงามตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก พืชพรรณ

1.2 ลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะ เช่น ประเพณีของแต่ละท้องถิ่น

2. การเข้าถึง (Accessibility) ความสะดวกในการเข้าถึงยังสถานที่ท่องเที่ยวจะสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจและซาบซึ้งในการเที่ยวชม

4. องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรการบริการด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ทางหน่วยงานและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสู่สถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่

4.1 การบริการด้านการตลาด

4.2 การประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

เท็ดชาย ช่วยบำรุง (2549) กล่าวว่า องค์ประกอบของทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวควรมีองค์ประกอบหลักอย่างน้อย 5 ประการ หรือ 5 As ดังต่อไปนี้

1. Accessibility หมายถึง การเข้าถึง คือ มีความสามารถในการเข้าถึงความสามารถในการคมนาคม ไปยังสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวได้ดี เช่นมีถนนคอนกรีตและถนนลาดยางอยู่ในสภาพที่ดี เข้าถึงง่าย สะดวกสบาย รวมไปถึงการเดินทางโดยวิธีอื่นๆ

2. Activity หมายถึง กิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเดินป่า การปีนเขา การปั่นจักรยาน การพายเรือ เส้นทางการศึกษาธรรมชาติ การถ่ายรูป เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์แบบ

3. Amenity หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่งท่องเที่ยว ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกเตรียมไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และครบครัน เช่น ด้านสาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน โทรศัพท์ จุดบริการนักท่องเที่ยว สถานีตำรวจ โรงพยาบาล รวมถึงที่พัก ร้านอาหาร และร้านขายของฝากของที่ระลึก เป็นต้น

4. Attraction หมายถึง สิ่งดึงดูดใจ โดยภายในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ

5. Accommodation หมายถึง ที่พัก คือ ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือบริเวณใกล้เคียงต้องมีที่พักไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาองค์ประกอบของทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว สรุปได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 4 ประการ (4as) ของ Cooper และ Boniface มาใช้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เนื่องจากเป็นองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่ครบถ้วนทุกด้านตรงและเหมาะสมกับพื้นที่ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เพราะพื้นที่บ้านต้นโพธิ์มีข้อจำกัดในเรื่องของการให้คนต่างถิ่นมาเข้าพักในบ้านเนื่องจากภายในชุมชนยังมีกลุ่มคนเชื้อสายมอญอยู่

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ปาริชาติ วลัยเสถียร และ คณะ (2543) อธิบายถึงการมีส่วนร่วมไว้ 2 อย่าง คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการในการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ ร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ รวบรวมทรัพยากรของท้องถิ่น ร่วมดูแลจัดการ ติดตามการประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

2. การมีส่วนร่วมนัยทางการเมือง มี 2 ประเภท ดังนี้

2.1 การส่งเสริมสิทธิและอำนาจของพลเมือง พัฒนาความสามารถของชุมชนในด้านการจัดการ ควบคุมการใช้ทรัพยากรและเพื่อดูแลผลประโยชน์ของชุมชนที่จะทำให้เกิดกระบวนการที่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถแสดงออกในความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยภาครัฐ เป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักจากการจัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อให้แต่ละส่วนภูมิภาคได้มีอำนาจทางการเมืองในการบริหารและการต่อรองด้านการจัดสรรทรัพยากรให้มีมาตรฐานอยู่ในระดับเดียวกันโดยประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลนั้นได้

ยุพาพร รูปงาม (2545) อธิบายว่า การมีส่วนร่วม เป็นผลที่เกิดความเห็นชอบในเรื่องของความต้องการ ซึ่งความเห็นชอบนั้นจะต้องมีจำนวนมากจนสามารถเกิดเป็นความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม คือ การให้บุคคลและกลุ่มบุคคลมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีส่วนร่วมในทุกด้าน เช่น ด้านการรับรู้ ด้านการปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมหรือโครงการที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ของตน เพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาสอดคล้องและเป็นไปในทางเดียวกัน ทั้งนี้ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในเรื่องของการตัดสินใจ การดำเนินการ การประเมินผลและการรับผลประโยชน์ เมื่อชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นการทำการกิจกรรม หากเกิดปัญหาทุกฝ่ายจะได้ทราบและร่วมกันคิดวางแผนเพื่อให้แก้ไขในครั้งต่อไปเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Cohen J.M. และ Uphoff N.T. (1980) ได้แบ่งการลักษณะสำคัญของการมีส่วนร่วม 4 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

- ด้านการคิดริเริ่ม
- ด้านการตัดสินใจ
- ด้านการตัดสินใจปฏิบัติ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ได้แก่

- การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร
- การเข้าร่วมในการบริหาร
- การประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ได้แก่

- ด้านวัตถุ
- ด้านสังคม
- ด้านส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ทั้งหมดของกิจกรรม เป็นการปรับพฤติกรรมในการปรับตัวต่อการมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

โกวิทย์ พวงงาม (2545) กล่าวว่าวิธีการมีส่วนร่วมสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การเข้าร่วมการประชุม คือ การโต้แย้งในประเด็นต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

2. การถกเถียง คือ การแสดงความคิดเห็นตามวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนที่จะได้รับผลกระทบต่อการเป็นอยู่ทั้งด้านที่ดีและไม่ดี

3. การให้คำปรึกษา คือ ในการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการต้องมีประชาชนในการเข้าร่วม เพื่อให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีสิทธิและส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็น การรับทราบข้อมูล การตัดสินใจรวมถึงขั้นตอนการวางแผน

4. การสำรวจ คือ การให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ

5. การประสานงานร่วม คือ กระบวนการการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าร่วมในการบริหาร

6. การจัดทัศนศึกษา คือ ประชาชนได้เข้าร่วมการสำรวจและตรวจสอบบริเวณที่จะจัดทำโครงการหรือกิจกรรม

7. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ คือ ผู้ดำเนินการโครงการพูดคุยสอบถามความคิดเห็นกับชุมชนและประชาชนที่จะได้รับผลกระทบ เพื่อทราบความต้องการและความคิดเห็นที่แท้จริง

8. การไต่สวนสาธารณะ คือ ประชาชนหรือชุมชนได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อข้อระเบียบหรือนโยบายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดผลกระทบโดยรวม

9. การสาธิต คือ การใช้กลวิธีด้านการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม

10. การรายงานผล คือ การให้ประชาชนได้ตรงต่อการตัดสินใจกับกิจกรรมหรือโครงการอีกครั้ง หากมีการแก้ไขจะได้ปรับทันที

สุรสวัสดิ อธิวัฒน์ (2553) ได้อธิบายถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบต้องทราบถึงข้อมูลและรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมถึงผลกระทบที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้น

2. การปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประชาชนที่จะได้รับผลกระทบ เพื่อร่วมพูดคุยและตรวจสอบ พิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้จะได้รับผลกระทบและผู้ดำเนินโครงการได้ใช้เวทีสาธารณะในการแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจและค้นหาข้อพิพาทในการดำเนินโครงการ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน จัดในพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการจัดโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมการประชุมจะเป็นตัวแทนของโครงการและประชาชนในชุมชน เพื่อชี้แจงถึงลักษณะของโครงการที่จะเกิดขึ้นและร่วมสนทนาในประเด็นหรือเรื่องที่ต้องการคำตอบ รวมถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ จัดขึ้นเพื่อแสดงทรรศนะที่แตกต่างกันสำหรับสำหรับโครงการเชิงวิชาการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาชี้แจงและให้ความคิดเห็นต่อโครงการ

3.3 การประชาสัมพันธ์ จัดขึ้นเพื่อเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยจากทางโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีส่วนประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และข้อสำคัญต่าง ๆ ในการพิจารณาและผู้เข้าร่วมการประชุมรับรู้อย่างทั่วถึง

3.4 การร่วมในการตัดสินใจ เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนต้องมีส่วนในด้านการตัดสินใจมากน้อยขนาดไหนขึ้นอยู่กับส่วนประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

4. การใช้กลไกทางกฎหมาย สิ่งนี้ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงแต่เป็นการป้องกันแก้ไขและเป็นการเรียกร้องป้องกันสิทธิประชาชน ในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมและเพื่อให้ได้มาถึงประโยชน์ที่ตนควรได้รับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1. โอกาสในการมีส่วนร่วม การที่ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและความไว้วางใจที่มีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดทำกิจกรรม

2. ผู้นำชุมชนและบทบาทของผู้นำ

3. การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก เช่น ทางด้านการพัฒนาความคิด การให้ความรู้ เป็นต้น

4. สถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การเกิดปัญหาทรัพยากรลดลง การเกิดความขัดแย้ง การมีโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน เป็นต้น

5. การได้รับข้อมูลข่าวสารต่อผลที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกนำมาเสนอ

6. ความสนใจของคนในชุมชน

7. ปัจจัยด้านสังคมเศรษฐกิจ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ลักษณะของการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลทั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของ Cohen J.M. และ Uphoff N.T. (1980) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความหมายของการท่องเที่ยวชุมชน

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชน (Community-based Tourism) คือ การท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวชุมชนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น จากการสร้างงาน สร้างอาชีพและกระจายรายได้ ทั้งนี้ก็ช่วยในการรักษาวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณีของชุมชน

วีระพล ทองมา และ ประเจต อำนาจ (2547) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว การรักษาทรัพยากรภายในชุมชนถือเป็นสิ่ง ที่ช่วยในการพัฒนาให้ชุมชนเกิดความยั่งยืน จากทุกส่วนภายในชุมชนที่มีส่วนร่วมช่วยกันเพื่อให้ ชุมชนได้รับประโยชน์

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2550) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวใน สถานที่ที่มีลักษณะเป็นชุมชน โดยที่สำคัญชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและจัดสรรในด้านการ ท่องเที่ยวภายในชุมชน และการท่องเที่ยวนับเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น จากการสร้างอาชีพและรายได้ และถือว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ประเพณีของชุมชน ที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน

นอกจากนี้ พิมพะวี วิจารณ์รุ่งสัจด์ (2553) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชน คือ การที่ ชุมชนเป็นจัดการด้านการท่องเที่ยวทั้งด้านกระบวนการและแนวทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่ง ประชาชนในพื้นที่นับว่าเป็นเจ้าของทรัพยากร การท่องเที่ยวชุมชนมีจุดขายที่หลากหลายทั้ง ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต การอนุรักษ์ และพัฒนารูปแบบความยั่งยืน เพื่อคนรุ่นต่อไปและเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนสมบูรณ์นั้น ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน ทุกกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวชุมชน คือ

1. กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน ร่วมเป็นเจ้าของในพื้นที่หนึ่งร่วมกันและเกิดขึ้นตอนการสร้าง ความเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มคนนั้น
2. มีความสัมพันธ์ในสังคมของคนแต่ละคน จนเกิดเป็นการปฏิสัมพันธ์ของคนกลุ่ม นั้นและองค์กร ในพื้นที่เฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งขึ้น

Bur (1993) อธิบายพื้นฐานของมิตินี้ว่าชุมชนไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. ชุมชนที่มองในมุมมองเชิงนิเวศวิทยา (A Human Ecological Approach) คือ การที่ชุมชนมีพื้นที่และคนมาอยู่ร่วมกันในพื้นที่นั้น ๆ และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมร่วมกันซึ่ง

ในความหมายนี้จะเน้นในเชิงพื้นที่ หากไม่มีพื้นที่ที่คนจำนวนหนึ่งมาอยู่ร่วมกันแล้วจะไม่ใช่ความหมายของชุมชนในมิตินี้

2. ชุมชนที่มองในมุมมองเชิงสังคมศาสตร์ (A Social Science Approach) คือ การมองชุมชนในเชิงของระบบในบทบาทและการมีส่วนร่วมในองค์กรต่าง ๆ และชีวิตของชุมชนได้รับอิทธิพลจากระบบทางสังคมนั้น ๆ สำหรับความหมายในมิตินี้มองไปถึงอำนาจหน้าที่ของคนในชุมชนที่มีแตกต่างกัน บทบาทขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ที่มีต่อชุมชนโดยภาพรวม

3. ชุมชนที่มองในเชิงปฏิสัมพันธ์ (An Interaction Approach) คือ การมองชุมชนเป็นองค์รวมของปฏิสัมพันธ์ซึ่งความสนใจ ความต้องการ และวิถีชีวิตได้รับการจัดการบนพื้นฐานการปฏิสัมพันธ์นั้น ในที่นี้คือการมองชุมชนที่เป็นปัจเจกบุคคลมิได้มองเป็นองค์รวมเหมือนความหมายในเชิงสังคมศาสตร์ ซึ่งบุคคลทุกคนในชุมชนนั้นจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเกื้อกูลกันในด้านต่าง ๆ

4. ชุมชนที่มองในมุมมองเชิงวิพากษ์ (A Critical Approach) คือ การมองชุมชนในแง่ระบบที่ซับซ้อน ซึ่งอาจมาจากปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หากแต่มองในส่วนของความขัดแย้งที่สามารถเกิดขึ้นได้ หรือเอกเทศของชุมชนอาจมิได้มาจากความเห็นที่เป็นหนึ่งเดียวเสมอไป ในความหมายนี้เป็นการมองถึงว่าการที่คนมาอยู่ร่วมกันนั้นจะหลีกเลี่ยงการขัดแย้งไม่ได้โดยเฉพาะเรื่องความคิด แต่การพัฒนาของชุมชนนั้นสามารถเกิดขึ้นได้หากการขัดแย้งในเรื่องใด ๆ นั้นนำไปสู่การแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ต่อชุมชน

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นอาจมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและถ้ามีวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากชุมชนอื่น ๆ และมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่งดงามโดดเด่น จะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

2. การเข้าถึงพื้นที่ การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว จึงต้องพิจารณาถึงเส้นทางและพาหนะที่จะนำพาไปสู่ชุมชนว่ามีความสะดวกเพียงพอและสม่ำเสมอเพียงใด ซึ่งการเข้าถึงพื้นที่จะเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน หากท้องถิ่นหรือชุมชนอยู่ห่างไกลเข้าถึงได้ด้วยความสะดวกลำบาก จะไม่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทาง

3. การให้บริการท่องเที่ยวในชุมชน การให้บริการไม่มีการกำหนดรูปแบบที่แน่นอนสามารถปรับได้ตามสภาวะแวดล้อมและสภาพพื้นที่ แต่จะต้องมีจุดร่วมที่สำคัญคือการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและผลประโยชน์ต้องตกอยู่ในชุมชน โดยอาจเสนอกิจกรรมและบริการ ดังนี้

3.1 สินค้าที่ระลึกหรือสินค้าพื้นเมือง ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน อาจเป็นผลผลิตทางการเกษตร พืชผัก ผลไม้ การประกอบหรือการแปรรูปอาหารจากผลผลิตท้องถิ่นตามฤดูกาล และงานหัตถกรรม (Handicraft) ผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้ฝีมือและศิลปะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต และเป็นผลผลิตภายในครัวเรือนที่เรียกว่า อุตสาหกรรมในครอบครัว (Home Industry) หรืออุตสาหกรรมในชุมชนที่รวมตัวกันสร้างผลผลิต โดยใช้วัสดุหรือทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต สามารถสร้างงานและเป็นการกระจายรายได้ในระดับท้องถิ่น

3.2 การแสดงทางวัฒนธรรมหรือวิถีชุมชน เป็นการจัดการแสดงให้นักท่องเที่ยวชมโดยเฉพาะ เช่น การละเล่นพื้นบ้าน การแสดงดนตรี-ฟ้อนรำ หรือพิธีกรรมที่น่าสนใจ ชุมชนที่อยู่ห่างไกลหรือชุมชนคนกลุ่มน้อย ที่มีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่างจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปและชมกิจกรรมการแสดง

3.3 การนำเที่ยว ให้บริการนำเที่ยวทั้งนำชมวิถีชีวิตชุมชน กิจกรรมทางการเกษตร ภายในชุมชนหรือบริเวณพื้นที่ธรรมชาติใกล้เคียง โดยคนในชุมชนหรือมีวัตถุประสงค์ท้องถิ่น และอาจมีลูกหาบในกรณีไปท่องเที่ยวในพื้นที่ป่า พื้นที่ธรรมชาติประเภทป่าเขา ซึ่งหากชุมชนใดมีความเชื่อมโยงกับทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยวชุมชนและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

3.4 การพักค้างแรมในหมู่บ้าน เป็นกิจกรรมทางเลือกที่ส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายว่า โฮมสเตย์ (Home Stay) ที่พักเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือที่พักในชุมชน หมายถึง ที่พักอาศัยของชาวบ้านที่จัดให้แก่นักท่องเที่ยว ด้วยความเต็มใจ ซึ่งบ้านที่ให้บริการต้องมีห้องพักหรือพื้นที่ที่สามารถรองรับและสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถ การอาศัยร่วมกันของนักท่องเที่ยวและชาวบ้าน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างความรู้และความเข้าใจในชุมชน ก่อให้เกิดแนวความคิดที่ดีต่อชุมชน จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน รวมทั้งความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและประชากรในชุมชน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการด้านการท่องเที่ยว เช่น ทางด้านการตลาด ด้านการวางแผนการ และชุมชนต้องรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้องให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน รวมถึงผลกระทบต่อเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชนให้น้อยที่สุด

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

World Tourism Organization (1997) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ เจ้าของหรือชุมชนเป็นผู้จัดการสถานที่ท่องเที่ยวโดยสนองความต้องการของตนเองและผู้มาเยือน โดยเน้นในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เพื่อรักษาระบบนิเวศรวมถึงความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชุมชน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการประสิทธิภาพในการจัดการ เพื่อให้ทรัพยากรท่องเที่ยวมีความน่าสนใจและดึงดูดใจผู้มาเยือนอยู่เสมอ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการปรับปรุงภาพให้มีผลกำไรอย่างเที่ยงตรง โดยชุมชนต้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและต้องมีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

ไอยเรศ ลิบลับ (2554) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินงานด้านทรัพยากรในพื้นที่ของชุมชน ทั้งด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมต่าง ๆ รวมถึงรักษาระบบนิเวศให้คงอยู่ในพื้นที่ต่อไป และเป็นการสร้างความพอใจแก่ผู้ที่มาเยือน

นาฏสุดา เชนนะสิริ (2555) กล่าวว่า ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยคำนึงถึงผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน

ลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อุษาวดี พูลพิพัฒน์ผล (2545) กล่าวว่า ลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่

1. การท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมถือเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการท่องเที่ยว และสามารถมอบประสบการณ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านประสบการณ์ของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้รับ และด้านคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่

3. การท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (Balance) หมายถึง ความเท่าเทียมกันระหว่างธุรกิจการท่องเที่ยว ชุมชน และขีดความสามารถของทรัพยากร

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา (2548) จำแนกลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ 6 ประการ คือ

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและวัฒนธรรม
2. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว
4. เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดและได้รับประสบการณ์ด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม
5. เป็นการท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์อย่างต่อเนื่อง
6. เป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชน สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์

หลักการของการท่องเที่ยวแบบอย่างยั่งยืน

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว
2. ความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง เทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา
3. การสร้างโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ การให้คนในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว ได้รับโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพและจัดหางานที่ดีและเหมาะสม
4. การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงในแต่ละพื้นที่ที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ในด้านการพัฒนา ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร และด้านการบริการส่วนต่างๆ เพื่อชุมชนจะได้มั่นใจผลประโยชน์นั้นกระจายสู่ชุมชนอย่างเที่ยงตรง
5. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความเท่าเทียมระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
6. การวางแผนระยะยาว เพื่อเป็นการกำหนดว่าพื้นที่นั้นจะไม่เสื่อมเสียจากโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพียงประโยชน์ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง การวางแผนระยะยาวเป็นการผลักดันให้มีการใช้แนวคิดต่าง ๆ ในเชิงรุกเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของพื้นที่
7. ความสมดุลของจุดประสงค์ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม
8. ความสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ การเชื่อมโยงกลยุทธ์และแผนด้านการท่องเที่ยวเข้ากับนวัตกรรมและแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับต่าง ๆ

9. ความร่วมมือของผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติ รวมถึงหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งทางภาครัฐและเอกชนที่มีความเกี่ยวข้อง และร่วมมือในพิจารณานโยบายด้านการการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

10. การประสานความร่วมมือของสถานที่ท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรมด้านท่องเที่ยว เพราะแต่ละธุรกิจที่เกี่ยวข้องล้วนมีผลกระทบต่อธุรกิจหรือคุณภาพการทำงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

11. การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว การประเมินความสามารถของพื้นที่ และการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้งทางที่ดีและทางลบ

12. การสร้างหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบ การพัฒนาแนวทางหรือหลักเกณฑ์สำหรับการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวและการประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว และต้องกำหนดหลักการปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยวในทุกระดับ และมีการพัฒนาตัววัดความสำเร็จของโครงการท่องเที่ยว

13. การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การปรับเปลี่ยนการวางแผนด้านท่องเที่ยว จากแนวทางดั้งเดิมที่เน้นการเติบโตของอุตสาหกรรมมาเป็นการเน้นโอกาสในการจ้างงานและการพัฒนาผลประโยชน์ รวมถึงคุณภาพความเป็นอยู่ของชุมชน

14. การพัฒนาคน การศึกษาและหลักสูตรต่าง ๆ แก่ชุมชน เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านท่องเที่ยว ด้านการสร้างอาชีพต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

15. การเสริมสร้างลักษณะเด่น สร้างเอกลักษณ์ของชุมชน กิจกรรมและการดำเนินการที่ส่งเสริมลักษณะเด่นของชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวให้ชัดเจนและใช้โอกาสในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่กิจกรรมมุ่งให้นักท่องเที่ยวความประทับใจ โดยที่ยังดำเนินการตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

16. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากร ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงขอบเขตและความสามารถของทรัพยากรในการรองรับ โดยมุ่งเน้นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กและประเภทบริการที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ที่สุด

17. การรักษาทรัพยากรมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม กรมวิธีการบริหารจัดการ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เป็นมรดกสืบทอดกันมา โดยใช้เกณฑ์และมาตรฐานสากล

18. การทำการตลาดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพของประสบการณ์ที่ผู้เดินทางจะได้รับ และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบและแสดงให้เห็นจริยธรรมของการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว

หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่

1. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Using Resource Sustainable) คือ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมให้มีการใช้นานขึ้น

2. การลดการบริโภคและของเสียที่เกินความจำเป็น (Reducing Over Consumption and Waste) คือ การลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายในระยะยาวและเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว

3. การรักษาความหลากหลาย (Maintaining Diversity) คือ การรักษาความหลากหลายของธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาวและช่วยเพิ่มฐานการท่องเที่ยว

4. การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning) คือ การรวบรวมแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แผนพัฒนาชาติและแผนพัฒนาท้องถิ่นและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งทางบวกและลบของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมในทุกด้าน เช่น ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อหาทางแนวทางการป้องกันให้เกิดผลเสียน้อยที่สุด

5. การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economics) คือ การรองรับกิจกรรมด้านเศรษฐกิจของชุมชนโดยพิจารณาควบคู่ไปกับด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

6. การมีส่วนร่วมของชุมชน (Involving Local Communities) คือ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างผลประโยชน์ตอบแทนต่อประชาชนในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยรวม และยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยว

7. การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (Consulting Stakeholders and the Public) คือ การปรึกษากันในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่าง เพื่อการทำงานจะได้เป็นไปในทางเดียวกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้งของผลประโยชน์

8. การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) เป็นการฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งจะช่วยยกระดับของการบริการท่องเที่ยว

9. การตอบสนองการตลาดท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) คือ การเตรียมข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เพื่อเผยแพร่สู่นักท่องเที่ยวให้เข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรมของสถานที่นั้น

10. การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking Research) คือ การวิจัย ติดตาม และตรวจสอบ เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

แนวการปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10 ประการ ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจัง จากนั้นจึงพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายหลัง เพื่อให้เหมาะสมกับระบบสาธารณสุขโรคที่รองรับเป็นสำคัญ

2. มุ่งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมหรือโครงการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่

3. มุ่งพิจารณาอย่างรอบคอบถึงข้อจำกัดที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับทุก ๆ ด้าน เพื่อส่งเสริมให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ

4. มุ่งให้ข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งช่วยเพิ่มความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

5. มุ่งใช้วัสดุและผลผลิตในชุมชน เพื่อช่วยลดการค้ากับต่างประเทศและช่วยเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน

6. มุ่งกระจายรายได้และนำรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในระยะยาวของชุมชน

7. มุ่งจ้างงานในชุมชนด้วยการสนับสนุนลักษณะของงานให้มีความน่าสนใจ เพื่อชุมชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

8. มุ่งพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น

9. มุ่งรักษาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในชุมชนให้คงอยู่ในระยะยาว เพื่อเป็นแหล่งรองรับการท่องเที่ยวในระยะยาว

10. มุ่งทำงานร่วมกันอย่างเท่าเทียมระหว่างภาคธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อให้การทำงานร่วมกันขององค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐบาลเป็นดังหลักการข้างต้น

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) ได้ให้หลักการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนไว้ ดังนี้

1. สำรวจแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ร่วมกันเก็บข้อมูลของสถานที่ เพื่อสำรวจภายในชุมชนว่ามีลักษณะอย่างไร มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด และสำรวจความพร้อมของประชาชนในพื้นที่ในฐานะเจ้าของบ้าน
2. จัดแบ่งพื้นที่ท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการใช้งาน โดยให้สอดคล้องกับการใช้งานและตามสภาพแวดล้อม
3. กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมสำหรับบริการนักท่องเที่ยว โดยยังคงไว้ในอัตลักษณ์ของชุมชนและไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม
4. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยว คัดเลือกกิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดความเสียหาย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
5. ประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของสถานที่ เพื่อจำกัดจำนวนให้มีความเหมาะสมต่อสถานที่
6. ศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม

แนวคิดการพัฒนากาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนา การสร้างแนวคิดที่จะเสริมความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสำหรับปกป้องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ความสวยงามและคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวยังคงอยู่ การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสามารถทำได้หลากหลาย เช่น การทำโปรแกรมสื่อความหมาย การจัดนิทรรศการในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว การทำเส้นทางเดินเท้าหรือเดินป่าเพื่อให้ผู้มาได้เรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรม และจัดอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนต้องรับผิดชอบในสถานที่นั้น เพื่ออธิบายและแนะนำเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมได้ เป็นต้น
2. มิติด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว การสร้างแนวคิดให้นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในธรรมชาติ วัฒนธรรม ต้องการศึกษารเรียนรู้ เช่น การจัดทำสื่อความหมายของธรรมชาติหรือวัฒนธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นการเสริมประสบการณ์และสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น

3. มิติด้านการสร้างความมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น การสร้างแนวคิดให้ชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์และพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมให้เกิดผลกระทบด้านลบให้น้อยที่สุด และต้องมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไป ทั้งนี้ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำการท่องเที่ยวภายในชุมชนและประโยชน์ที่จะได้รับการท่องเที่ยว ชุมชนต้องได้รับผลประโยชน์มากที่สุด

6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

ผจจจิตต์ อธิคมนันท์ (2543) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่าเป็น วิถีชีวิตของคนในสังคม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างไร มีความเชื่ออย่างไร จึงแสดงออกให้เห็นเป็นรูป ภาษา ประเพณี การละเล่น ศาสนา เป็นต้น รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่คนในสังคมสร้างขึ้นและดำรงชีพ ได้แก่ ปัจจัยสี่ เครื่องมือ ของใช้ ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ซึ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ซึ่งมีการสะสมเป็นความรู้ในความทรงจำ และบันทึกไว้ในหนังสือและสิ่งต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น

งามพิศ สัตย์สรวง (2543) อธิบายว่า วัฒนธรรม คือ พฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากการเรียนรู้ตลอดจนสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ และนักมานุษยวิทยานำมาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อทำความเข้าใจในความแตกต่างของประเพณีและวัฒนธรรมของมนุษย์ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งเข้าใจตัวเองและสังคมโดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วัฒนธรรมวัตถุ (Material Culture) ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ

2. วัฒนธรรมไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non Material Culture) หมายถึง การปฏิบัติ ค่านิยมแนวคิดในเรื่องการแข่งขันอย่างมีเหตุผล ประเพณี การปฏิบัติที่สืบทอดมาและเป็นสิ่งที่คนในกลุ่มยอมรับว่า เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม ซึ่งเป็นนามธรรมที่มองเห็นไม่ได้ วัฒนธรรมประเภทนี้แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ สถาบันสังคม ศิลปะภาษา พิธีกรรม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมทางสังคม เช่น ความเชื่อทางสังคม ศาสนา ค่านิยม ประเพณี และกฎหมาย เป็นต้น

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในศิลปวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี เทศกาลและ

ประเพณี เป็นต้น รวมถึงการชมมรดกทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนสถาน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางจากสถานที่ประจำไปยังท้องถิ่น เพื่อชมความงดงามทางวัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลอื่น และเรียนรู้ในวัฒนธรรมของชุมชนนั้นโดยต้องนึกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนให้น้อยที่สุด และชุมชนผู้เป็นเจ้าของก็ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านของรายได้และการจ้างงานซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และยิ่งกว่านั้นกล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม มีดังนี้

1. ประวัติศาสตร์
2. โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์
3. งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่
4. ศิลปะ หัตถกรรม จิตรกรรม
5. พิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา
6. ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
7. ภาษาและวรรณกรรม
8. วิถีชีวิต การแต่งกาย อาหาร
9. ขนบธรรมเนียมประเพณี
10. ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2550) กล่าวว่า การท่องเที่ยววัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มีจุดประสงค์เพื่อการเรียนรู้และสัมผัสกับวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่และความแตกต่างทางวัฒนธรรมโดยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ

ราณี อธิชัยกุล (2554) กล่าวว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ผลิตขึ้น สร้างสรรค์ขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีของส่วนรวม ในลักษณะที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปกรรม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่เหมาะสมแก่การอนุรักษ์หรือเป็นการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา การปฏิบัติและการแสดงออกที่คนในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและยอมรับร่วมกัน และกล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสและเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม เช่น ด้านสถาปัตยกรรม ด้านจิตรกรรม ด้านหัตถกรรม ตลอดจนแหล่งมรดกต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ในการชมเอกลักษณ์ วิถีชีวิต หรือเรียนรู้วัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ ที่มีการสะสมวัฒนธรรมมาตั้งแต่ในอดีตและมีการสืบทอดวัฒนธรรมนั้นอยู่เพื่อเป็นการรักษาเอกลักษณ์ของพื้นที่ตนเอง ซึ่งชุมชนหรือพื้นที่นั้นจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านของรายได้และอาชีพที่จะส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่นั้นดีขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องส่งผลกระทบหรือผลเสียต่อวัฒนธรรมและพื้นที่นั้น ๆ ให้น้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้แก่ การเรียนรู้ การสัมผัส การชื่นชมกับความสวยงามของวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของกลุ่มคนอื่น ความแตกต่างกันของกลุ่มคนทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ความเป็นอยู่ การสื่อสาร การแต่งกาย ความเชื่อและขนบธรรมเนียม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจและช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยต้องรับผิดชอบต่อปัจจัยพื้นฐานทางวัฒนธรรมซึ่งมี 4 ประการ คือ

1. เพื่อมุ่งเน้นคุณค่าของวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
2. เพื่อให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องต้องดูแลคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและคุณค่าทางวัฒนธรรมให้ยั่งยืน
3. เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจ และในขณะเดียวกันก็ต้องเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย
4. เพื่อให้ชุมชน ได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างเพียงพอ และปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น

หลักของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) อธิบายถึงหลักของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลสำคัญของประวัติศาสตร์ ที่มาของทรัพยากรวัฒนธรรมในสถานที่นั้น เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นการเพิ่มประสบการณ์ ความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และในเวลาเดียวกันจะทำให้เกิดความภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน
2. การปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนให้เกิดความรักและหวงแหน นำชุมชนมามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางทรัพยากรของตนและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เช่น การจ้างงาน การนำเที่ยว การขนส่ง ที่พัก การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว

4. การเคารพวัฒนธรรมของชุมชนหรือกลุ่มคนอื่น และเคารพกลุ่มของตนในวัฒนธรรมและศักดิ์ศรี

7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ไอซ์เชค (1981 อ้างถึงใน ภนิดา ชัยปัญญา, 2541) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่วไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะขณะที่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปไม่มีความหมายที่กว้างกว่า

Maier (1955 อ้างถึงใน ธนากร ประสาทแก้ว (2550) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงทัศนคติและเป็นการแปลความหมายของความจริง (Facts) และการแปลความหมายจะขึ้นอยู่กับทัศนคติและอิทธิพลของคนที่มีต่อสิ่งนั้น

ดาวลอย แก่นจันทร์ (2554) กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกเพื่อให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อทัศนคติ ผ่านกระบวนการการพิจารณาวิเคราะห์ หรือตามประสบการณ์ของบุคคลที่แสดงออกตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยการแสดงออกนั้นอาจแสดงออกในรูปของอากัปกริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง การแสดงท่าทางการพูดหรือเขียนก็ได้

สุพัตรา สุภาพ (2542) ได้ให้อธิบายเกี่ยวกับ ความคิดเห็น ว่า เป็นการแสดงออกของกลุ่มคนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการแสดงออกนั้นจะอาศัยความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับก่อนจะมีการแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนั้นอาจได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ทั้งนี้การแสดงออกทางความคิดมีได้หลายหลายรูปแบบ เช่น การพูด การเขียน เป็นต้น

วรัทยา พรหมสุนทร (2555) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางด้านความเชื่อและความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นการพูดหรือการเขียนโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมก็เป็นส่วนช่วยให้การแสดงความคิดเห็นซึ่งอาจแสดงออกทั้งทางบวกหรือทางลบ

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยแต่ละบุคคลจะมีการแสดงออกที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสิ่งที่แต่ละบุคคลเคยได้รับประสบการณ์หรืออารมณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมในขณะนั้นและการแสดงความคิดเห็นนั้นยังสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเวลา การแสดงความคิดเห็นสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น การเขียน การพูด การทำสัญลักษณ์ เป็นต้น

ประเภทของความคิดเห็น

Remmer H.H. (1954) ได้จำแนกประเภทความคิดเห็นไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด (Extreme Opinion) คือ ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และการได้รับประสบการณ์ ซึ่งแนวทางของเชิงบวกสุด ได้แก่ ความรักจนกลายเป็นความหลง และเชิงลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจโดยความคิดเห็นลักษณะนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Contents) การแสดงความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความเข้าใจในด้านที่ดี ได้ การเห็นชอบ การยอมรับ ความรู้ความเข้าใจในด้านที่ไม่ดี ได้แก่ การไม่ยอมรับ การไม่เห็นด้วย

3. การแยกแยะเป็นส่วน (Differentiation) หมายถึง การพิจารณาความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแบบละเอียดจะทำให้สามารถแยกการวิเคราะห์ได้ดีกว่าการพิจารณาความคิดเห็นแบบไม่ละเอียด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็น

Stuart Oskamp (1977) ได้อธิบายถึงปัจจัยส่งผลให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors) คือ ปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยถูกพูดถึงมาก มีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านนี้มีผลต่อระดับพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรงของบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการศึกษาเรื่องเจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ การเจ็บป่วย และผลจากการใช้สารเสพติดสามารถส่งผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคลได้ เช่น บุคคลที่มีความคิดคตินุรักษ์ส่วนมากจะเป็นบุคคลที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือ ผู้ที่ได้รับประสบการณ์โดยตรงจึงมีความรู้สึกและความคิดจากสิ่งที่ตนเองได้พบและกระทำโดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติจากสิ่งที่ตนเองได้รับ เช่น ทารกที่มารดาบ้วนน้ำนมให้ทาน เขาจะเกิดชอบเพราะน้ำนมมีรสชาติหวาน เย็น ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำนมที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) คือ ปัจจัยที่เมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการดูแลของผู้ปกครองและครอบครัว ในช่วงที่เป็นเด็กเล็กจะได้รับการสั่งสอนด้านความคิด การแสดงออกทางร่างกายเมื่อต้องการสิ่งใด การได้รับรางวัลและการถูกทำโทษ ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากประสบการณ์และสิ่งที่เด็กได้รับจากครอบครัว

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อเจตคติหรือความคิดเห็นของแต่ละคน ด้วยเหตุที่แต่ละบุคคลจะมีการอยู่ร่วมกันในแต่ละสังคมที่แตกต่างกันไป จากความคิดเห็นและเจตคติต่าง ๆ ที่ได้รับและแรงกดดันจากกลุ่มของตน เช่น เพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามในกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass Media) คือ สิ่งที่บุคคลได้รับจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต Application (แอปพลิเคชัน) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้บุคคลมีความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่าง ๆ ตามข้อมูลข่าวสารที่ตนได้รับ

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533) ได้กล่าวถึงมาตราวัดทัศนคติและความคิดเห็นที่ใช้กันอยู่แพร่หลายมี 4 วิธี ดังนี้

1. วิธีของเทอร์สตัน (Thuston's Scale) เป็นวิธีสร้างมาตราวัดออกมาเป็นปริมาณแล้วนำมาเปรียบเทียบตำแหน่งของทัศนคติหรือความคิดเห็นในทางเดียวกัน โดยกำหนดว่าลักษณะความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุดถึงเห็นด้วยมากที่สุด โดยแบ่งระดับความรู้สึกออกเป็น 11 ช่วงเท่า ๆ กันและกำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละช่วงอย่างชัดเจน

2. วิธีของลิเคอร์ท (Likert's Scale) เป็นวิธีสร้างมาตราวัดทัศนคติและความคิดเห็น โดยกำหนดการให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ความเบี่ยงเบนมาตรฐานให้คะแนนช่วงความรู้สึกเท่า ๆ กัน เป็น 5 ช่วงแบบต่อเนื่อง ได้แก่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างมาก ให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 สำหรับทางบวก และระดับความคิดเห็นทางลบ ให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งได้ผลไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการกำหนดคะแนนของแต่ละระดับในมาตราวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ทในเวลาต่อมาจึงกำหนดเป็นคะแนนจำนวนเต็มเรียงกันไปอาจเริ่มจาก 1 ไปแทนที่จะเริ่มด้วยจาก 0 คะแนนผู้ตอบแต่ละคนได้จากการรวมคะแนนจากการตอบแต่ละข้อ

3. วิธีของกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดความคิดเห็นหรือทัศนคติในทิศทางเดียวกันและสามารถนำมาเปรียบเทียบอันดับของทัศนคติสูง – ต่ำ จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้

4. วิธีของออสกู๊ด (Osgood's Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นโดยใช้คำคุณศัพท์ใช้อธิบายคุณลักษณะของสิ่งไว้ในลักษณะเป็นคำตรงกันข้ามอย่างมีเหตุผล (Logical Opposite) ในการประเมินเป้าหมายของทัศนคติได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่ามี 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านประเมินค่า (Evaluation Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกด้านคุณค่า คำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายได้แก่ ดี-ชั่ว สุข-ทุกข์ สวย-น่าเกลียด สำเร็จ-ล้มเหลว และข้อสัจ-คดโกง เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านศักยภาพ (Potential Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกถึงกำลัง อำนาจ คำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายได้แก่ หนัก-เบา ใหญ่-เล็ก แข็งแรง-อ่อนแอ รัก-เกลียด และประชาธิปไตย-เผด็จการ เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม (Activity Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกถึงกิริยาอาการ คำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายได้แก่ ร้อน-เย็น เร็ว-ช้า สนับสนุน-ต่อต้าน และเสริมสร้าง-ทำลาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความคิดของบุคคลที่จะออกมาในหลากหลายรูปแบบ เช่น ทางคำพูดหรือการเขียน ซึ่งแต่ละบุคคลอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่บุคคลนั้นได้รับมาหรืออิทธิพลที่มาจากสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นหรือจากปัจจัยที่บุคคลนั้นเคยพบเจอ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา (2542) ได้ศึกษาเรื่อง "เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมอญ: ศึกษากรณีหมู่บ้านเจดีย์ทอง ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี" พบว่า ชาวมอญในหมู่บ้านเจดีย์ทอง ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมาสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ การปฏิรูปการศึกษา ทำให้ภาษามอญถูกใช้น้อยลงและการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยจึงส่งผลให้การใช้ชีวิตถูกเปลี่ยนแปลงทั้งด้านทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชน ส่งผลให้ความเชื่อของชุมชนนั้นเลือนหาย รวมถึงเทคโนโลยีและเศรษฐกิจทำให้ความกลมเกลียวของชุมชนนั้นเปลี่ยนไป ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ชัดเจนซึ่งต่างจากในอดีตที่ชุมชนมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน เมื่อวิถีชีวิตถูกปรับเปลี่ยนก็ส่งผลให้ประเพณีหรือการละเล่นที่มีความเฉพาะของชุมชนหายไป เช่น การร้องตะแบงมอญ การเล่นสะบ้า เป็นต้น รวมถึงการดัดแปลงพิธีกรรมต่าง ๆ ให้ตามยุคสมัย เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ กรณีความเชื่อดั้งเดิม เช่น การนับถือผีประจำตระกูลไม่มีแล้ว ส่วนผีบ้านผีเรือนยังคงมีให้เห็นบ้างโดยสังเกตจากการตั้งศาลผีเจ้าที่ภายในหมู่บ้านนั้นชาวบ้านยังคงเคารพนับถือและมีการทำพิธีเช่นไหว้ปีละครั้ง จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับชุมชนท่องเที่ยวอโศกพนวดีวิถี บ้านต้นโพธิ์ ในด้านของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของหมู่บ้านเจดีย์ทอง ซึ่งบ้านต้นโพธิ์เดิมเป็นถิ่นอาศัยที่ชาวมอญได้อพยพมาอาศัยอยู่ แต่ในปัจจุบันหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์นั้นได้เริ่มเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น จึงทำให้หมู่บ้านนี้น่าเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมมอญมาเผยแพร่เป็นศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มีความสนใจได้เข้ามาศึกษา

อัจฉริยา ศักดินรงค์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนและแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม กรณีศึกษา ตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจำแนกเป็นแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตร ดังนี้ การเข้าร่วมประชุมประชาคมของหมู่บ้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของชุมชนให้สวยงาม การบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน การแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนในที่ประชุมประชาคมของหมู่บ้าน การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบของการทำสวนผลไม้ การนำเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ มาใช้ในชุมชน การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะของการทำนา การจัดการทรัพยากร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบของการปลูกผักปลอดสารพิษ การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบของการทำสวนไม้ดอก ไม้ประดับ และการประเมินผลการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ในด้านการจัดการตลาดการท่องเที่ยว ดังนี้ การเข้าร่วมประชุมประชาคมของหมู่บ้านเพื่อวางแผนการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน การเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนแก่บุคคลภายนอก การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร การแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับแผนการตลาดในที่ประชุมประชาคมของหมู่บ้าน การส่งเสริมการขายสินค้าเกษตร และการประเมินผลการจัดการด้านตลาดการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก การจัดทำเอกสารสำหรับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้าเกษตรนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย และในด้านการจัดการบริการการท่องเที่ยว ดังนี้ การเข้าร่วมประชุมประชาคมสูงหมู่บ้านเพื่อวางแผนกำหนดแนวทางการบริการการท่องเที่ยวของชุมชน การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของชุมชน การแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการบริการการท่องเที่ยวในที่ประชุมประชาคมของหมู่บ้าน การนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว การเสริมความรู้ด้านเกษตรแก่ผู้เที่ยวที่สนใจ การกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง และการประเมินผลการจัดการบริการการท่องเที่ยวและในข้อการจัดที่พักเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว นั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า มีการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในหลากหลายด้าน ทั้งด้านทางด้านการตลาด ด้านการจัดการทรัพยากรและด้านการบริการการท่องเที่ยวซึ่งการสอบถามความคิดเห็นต่าง ๆ นั้นสอบถามเพียงประชาชนในพื้นที่ แต่ยังไม่มีการสอบถามความคิดเห็นหรือความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาทำกิจกรรมภายในตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี” พบว่า ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ ประชาชนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนได้รับการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึง ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนสามารถทำให้ประชาชนสามารถดำเนินด้านการปฏิบัติการได้พอสมควร ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นในระดับ

น้อย เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีโอกาสเข้าไปในการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกในท้องถิ่นน้อย อีกทั้งรายได้จากกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของที่เกี่ยวข้องจะเข้ามาแทนประชาชน ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เนื่องจาก ส่วนใหญ่ด้านการติดตามและประเมินผลจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้น้อย จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ประชาชนยังมีส่วนร่วมต่อการจัดแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนได้รับข้อมูลอย่างไม่ทั่วถึงและยังขาดความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดแหล่งท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ภาครัฐ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรทำการประชาสัมพันธ์มากขึ้นกว่านี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและละเอียด เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น

มาศศุภา นิมนบุญจาช (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสนหนอกวัว (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม) พบว่า นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการการท่องเที่ยวเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่พักและด้านกิจกรรมลำดับถัดมา คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านเส้นทางคมนาคมและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกตามลำดับ และพบว่านักท่องเที่ยวที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านเส้นทางคมนาคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่พัก แตกต่างกัน ในขณะที่ นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสนหนอกวัว (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม) ไม่แตกต่างกัน ชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลปรางค์มณี อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิดเห็น และด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการร่วมตัดสินใจ ตามลำดับ

วิชญะ น้ำใจดี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในนโยบายการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี” พบว่า ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนและกำหนดนโยบายแต่ชุมชนมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยได้รับประโยชน์จากการนำนโยบายการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวนขึ้นเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของไทยพวนบ้านเชียง ซึ่งเป็นสาเหตุพื้นฐานที่ทำให้เกิดกลุ่มอาชีพที่อาศัยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เช่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ชุมชนได้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมด้วยการเปิดบ้านเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์ส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ในการใช้ชีวิตร่วมกับชุมชน และได้สัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยพวนที่เป็นเอกลักษณ์ ชุมชนไทยพวนได้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เช่น การแต่งกายชุดท้องถิ่น อาหารพื้นบ้าน และการฟ้อนรำ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นแหล่งที่มาสำคัญของรายได้ให้แก่ชุมชน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเชียงในนโยบายการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ขาดผู้ที่มาสืบทอดภูมิปัญญา จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า บ้านเชียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับให้เป็นแหล่งมรดกโลก ซึ่งชุมชนบ้านเชียงนั้นมีความผูกพันกับวัฒนธรรมของชาวไทยพวนแต่ชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือจัดทำนโยบาย ทั้งนี้ควรให้สอบถามเพิ่มเติมทางด้านการแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ กับประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แสงรวี เกตุสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป พบว่า นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่มีเพศ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา สถานภาพ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน ในส่วนของปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตั้งใจจะไป พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ส่วนด้านจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อสถานที่พบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปด้วยกัน

Peng Ponna and Dewa Putu Oka Prasiasta (2011) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกกรณีศึกษา เมืองอังกอร์ จังหวัดเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา” พบว่า การวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยังขาดการวางแผนและการจัดการเมืองอังกอร์ การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวของอังกอร์อย่างยั่งยืน รัฐบาลควรสร้างกรอบการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยการปรับปรุงกฎระเบียบที่มีอยู่และส่งเสริมประชาชนในชุมชนที่ทำธุรกิจด้านนี้ เช่น ที่พัก ขนส่ง และสินค้าหัตถกรรม รัฐบาลควรให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ธุรกิจเหล่านั้นผ่านการระดมทุนประเภทต่าง ๆ กระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนอย่าง

เหมาะสม ทั้งนี้ภาครัฐและภาคเอกชนยังให้ความสนใจในการสนับสนุนการพัฒนาในด้านพื้นที่ก่อสร้างปรับปรุงมิติของการบริหารจัดการโดยการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวอื่น ๆ และกำหนดแผนและนโยบายที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง และควรให้ความสำคัญกับชุมชนในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก และสร้างการเตรียมพร้อมทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า ทางรัฐบาลยังขาดการสนับสนุนและการส่งเสริมประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความเข้าใจและการเตรียมพร้อมสู่การเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมรดกโลก ทั้งนี้ควรมีการศึกษาในส่วน ofหน่วยงานภาครัฐบาลเพิ่มเติมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้และควรมีการศึกษาความพร้อม การสอบถามความคิดเห็นรวมถึงข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่ถึงการรองรับการเป็นเมืองแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดก

Sakhile Moyo and Prof Tembi Maloney Tichaawa (2017) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาของซิมบับเว” พบว่า ประชาชนยังมีส่วนร่วมที่ไม่มากนักในด้านของการวางแผน การตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวและมีความเต็มใจที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวรวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตซึ่งการท่องเที่ยวเป็นการสร้างโอกาสแก่ประชาชนให้มีการสร้างและการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสนใจกับชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยประชาชนในพื้นที่ควรได้รับอนุญาตและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการกำหนดนโยบายและการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า มีความจำเป็นในการสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนการท่องเที่ยวร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐบาลและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเนื่องจากรัฐบาลพยายามที่จะสร้างรูปแบบเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในซิมบับเวให้เกิดความยั่งยืน

Bonnie K. L. Mak ,Lewis T. O. Cheung and Dennis L. H. Hui (2017) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจพัฒนากระบวนการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชนบทของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน” พบว่า เพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนามาตรการต่าง ๆ สามารถทำได้โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการประชาสัมพันธ์ ควรนำกิจกรรมการให้คำปรึกษามาใช้ และควรเพิ่มอัตราการเข้าร่วม รวมถึงการกำหนดวันที่สำหรับการศึกษาและ

สนทนาเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ได้มีส่วนร่วม นอกจากนี้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับโครงการที่เสนอ ควรเสนอให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้สามารถจัดกิจกรรมเพื่อแนะนำโครงการก่อนที่จะเริ่มการสนทนา เพื่อเพิ่มความรู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถสอบถามได้ตรงตามจุดประสงค์ของโครงการ จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ พบว่า เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวควรสร้างกลยุทธ์หรือสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจ แต่ทั้งนี้ควรสอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เพิ่มเติมถึงความต้องการในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและการเปิดการรับฟังถึงความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่นั้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมนั้น เนื่องจากประชาชนยังขาดความเข้าใจต่อผลที่จะเกิดขึ้นและอาจไม่เข้าใจในตัวโครงการหรือกิจกรรม ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยหากใช้เพียงขั้นเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการตอบ เพราะในบางเรื่องต้องการคำตอบที่เจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน จึงควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสาน เพื่อสังเกตพฤติกรรมของชุมชนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเก็บข้อมูล ว่ามีการให้ข้อมูลโดยตรงไปตรงมาหรือไม่ รวมถึงการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ควรเลือกกลุ่มที่มีความเหมาะสมต่องานวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบหรือข้อมูลตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการจะศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วน ทั้งจากนักท่องเที่ยวผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในชุมชน รวมถึงชุมชนและภาครัฐผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้ทางผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในชุมชนจึงใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) ในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95%

สามารถคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

$$\text{จากสูตร } n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

Z = ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่น หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า $Z = 1.96$

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{(1.96)^2}{4 (0.05)^2}$$

$n = 384.16$ หรือ ประมาณ 385

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล คือ 385 คน

1.1.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามและสามารถกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้มีความชัดเจน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

1. เพศ เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) โดยมีคำตอบให้เลือก 2 ข้อ ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง

2. อายุ เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ข้อ ได้แก่

อายุระหว่าง 20 ปี – 30 ปี

อายุระหว่าง 31 ปี – 40 ปี

อายุระหว่าง 41 ปี – 50 ปี

อายุระหว่าง 51 ปี – 60 ปี

อายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ข้อ ได้แก่

มัธยมศึกษา / ปวช. / ปวส.

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ข้อ ได้แก่

รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท

รายได้ระหว่าง 10,001 บาท – 20,000 บาท

รายได้ระหว่าง 20,001 บาท – 30,000 บาท

รายได้ระหว่าง 30,001 บาท – 40,000 บาท

รายได้มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

1) ช่องทางการได้รับข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์จากแหล่งข้อมูลใด

2) จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

3) วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

4) กลุ่มบุคคลที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วย

5) ช่วงเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยว

6) ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการท่องเที่ยวครั้งนี้

7) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสนใจ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินคำตอบ (Rating Scale Question) ซึ่งเป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) ประกอบด้วย

1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

2) ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

4) ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

การวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นปานกลาง 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อย 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด 1 คะแนน

การแปลผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา แบ่งระดับความคิดเห็นด้วยการหาช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น โดยการคำนวณตามหลักการหาค่าเฉลี่ย ได้กำหนดให้มีอันตรภาคชั้นเท่ากัน คือ 0.8 สามารถคำนวณจากสูตรดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

การแปลความหมายลำดับค่าเฉลี่ยในการวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้างนี้เป็นดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในระดับดี

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในระดับไม่ดี

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในระดับไม่ดีอย่างมาก

ส่วนที่ 4

เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่นักท่องเที่ยวมีต่อชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

2) การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1) ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามและสามารถกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้มีความชัดเจน เพื่อสร้าง

แบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยให้มีความครอบคลุมตามความมุ่งหมายของงานวิจัย และนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำมาแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องและสมบูรณ์

2.2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความเที่ยงตรง โดยกำหนดเกณฑ์ในการตรวจพิจารณา ดังนี้ ถ้ามั่นใจว่ารายการใดมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้คะแนน +1 ถ้ายังไม่มั่นใจว่ารายการใดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ให้คะแนน 0 ถ้ามั่นใจว่ารายการใดไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้คะแนน -1 แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการ (IOC, Index of item objective Congruence) ตามสูตร $IOC = \text{ผลรวมคะแนนของข้อนี้} / \text{จำนวนและนำค่าดัชนีที่คำนวณได้มาเทียบเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป}$ เพราะถือว่าค่าที่ได้เพียงพอและเป็นที่ยอมรับทางสถิติ ซึ่งแบบสอบถามได้ค่าความตรงเท่ากับ 0.79 หลังจากนั้นดำเนินการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

2.3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบหาความเที่ยงด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.931

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือจำนวน 385 คน ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ทำแบบสอบถามต้องมีอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป และผู้ทำแบบสอบถามต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภายในชุมชน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลได้รับการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ ตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารต่าง ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1.4 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

1) แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสอบถามส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยแจกแจงค่าความถี่(Frequency)และค่าร้อยละ (Percentage)

2) แบบสอบถามส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ดังนี้

2.1) นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวระหว่างเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ Independent-Sample T-Test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวระหว่างอายุ การศึกษา และรายได้ โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่จำแนกออกตั้งแต่ 2 กลุ่ม โดยจะทำการทดสอบก่อนว่ามีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีการ Fisher's Least Significant Difference (LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ คณะกรรมการหมู่บ้านต้นโพธิ์ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คัดเลือกจากผู้ที่มีบทบาททางการท่องเที่ยวของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปวัดวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 คน ดังนี้

- คณะกรรมการหมู่บ้านต้นโพธิ์ จำนวน 4 คน คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปีและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในชุมชน

- ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน คือ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนและเป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ นำมาต่อยอดผลิตเป็นสินค้าของชุมชนสร้างอาชีพเสริมให้คนในชุมชน

- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 6 คน คือ ผู้ประกอบการร้านค้าและร้านอาหารภายในชุมชน ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในชุมชน ผู้นำทางจิตวิญญาณ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดชินวราราม และผู้นำจิตวิญญาณในชุมชน

- เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 คน คือ หน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้ดูแลชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี

1.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการ คือ ผู้วิจัยรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ ตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์และนำแบบสัมภาษณ์ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แบบ

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์ เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะตั้งคำถามและกำหนดขอบเขตของการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็น ซึ่งผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยจะบั่นคำถามตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการเตรียมเนื้อหาเฉพาะและมีแนวทางคำถามไว้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดเนื้อหาอื่นแต่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ

จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับทำการตรวจสอบข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) หมายถึง การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ มีความเหมือนกันหรือไม่ โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่ม คือ 1) ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2) คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ 3) ปราชญ์ชาวบ้าน 4) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี และข้อมูลทุติยภูมิ

2) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาเขียนสรุปเนื้อหาและตรวจสอบถึงประเด็นต่าง ๆ จัดลำดับความสำคัญและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์และสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอป นวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอป นวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในขั้นตอนการร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอป นวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวและข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการหมู่บ้านต้นโพธิ์ ประชาชนชาวบ้าน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับมาร่างแนวทางเพื่อให้ตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

3. วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอป นวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการนำเสนอผลจากการเก็บข้อมูลทั้งจากแบบสอบถามที่เก็บจากนักท่องเที่ยวและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทางชุมชนได้ทราบผลข้อมูลและทำการเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมต่อทางชุมชนจากวิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผ่านทางการประชุมทางโทรศัพท์ (Conference Call) เพื่อให้ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอป นวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 385 ชุด จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชน สำหรับการศึกษาระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ จำนวนทั้งหมด 12 คน ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี แบ่งการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

ขั้นตอนย่อยที่ 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนย่อยที่ 1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี

วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิจัยขั้นตอนย่อยที่ 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน วิเคราะห์ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	126	32.73
หญิง	259	67.27
รวม	385	100.00
2. อายุ		
อายุระหว่าง 20 ปี – 30 ปี	234	60.78
อายุระหว่าง 31 ปี – 40 ปี	28	7.27
อายุระหว่าง 41 ปี – 50 ปี	44	11.43
อายุระหว่าง 51 ปี – 60 ปี	79	20.52
รวม	385	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	83	21.56
ปริญญาตรี	257	66.75
สูงกว่าปริญญาตรี	45	11.69
รวม	385	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	40	10.39
รายได้ระหว่าง 10,001 บาท – 20,000 บาท	154	40.00
รายได้ระหว่าง 20,001 บาท – 30,000 บาท	110	28.57
รายได้ระหว่าง 30,001 บาท – 40,000 บาท	35	9.09
รายได้มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	46	11.95
รวม	385	100.00

จากตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 385 คน ดังนี้

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 67.27 และเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32.73

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 ปี – 30 ปี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 60.78 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51 ปี – 60 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.52 อายุระหว่าง 41 ปี – 50 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.43 และอายุระหว่าง 31 ปี – 40 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.27 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.56 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.69 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 บาท – 20,000 บาท จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ รายได้ระหว่าง 20,001 บาท – 30,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 รายได้มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.95 รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.39 และรายได้ระหว่าง 30,001 บาท – 40,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว กลุ่มบุคคลที่เดินทางมาด้วย ช่วงเวลาที่เดินทางมาท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสนใจ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน		
อินเทอร์เน็ต	125	32.47
วิทยุ / โทรทัศน์	10	2.59
เพื่อน /ญาติ / คนรู้จัก	207	53.77
เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์	43	11.17
รวม	385	100.00
2. จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว		
ครั้งแรก	302	78.44
2 – 3 ครั้ง	54	14.03
มากกว่า 3 ครั้ง	29	7.53
รวม	385	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว		
เพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยว	230	59.74
เพื่อทัศนศึกษาหรือศึกษาหาความรู้	80	20.78
เพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน	39	10.13
เพื่อเลือกซื้อสินค้า OTOP ของหมู่บ้าน	36	9.35
รวม	385	100.00
4. กลุ่มบุคคลที่เดินทางมาด้วย	143	37.14
เพื่อน/คู่รัก	157	40.78
เพื่อนร่วมงาน/หน่วยงาน	67	17.40
เดินทางคนเดียว	18	4.68
รวม	385	100.00
5. ช่วงเวลาที่เดินทางมาท่องเที่ยว		
วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์)	117	30.39
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์)	239	62.08
วันหยุดนักขัตฤกษ์	29	7.53
รวม	385	100.00
6. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	241	62.60
1,001 – 3,000 บาท	107	27.79
3,001 – 5,000 บาท	26	6.75
มากกว่า 5,000 บาท	11	2.86
รวม	385	100.00

จากตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 385 คน ดังนี้

แหล่งข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนจากเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 53.77 รองลงมา อินเทอร์เน็ต จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47 เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.17 และวิทยุ/โทรทัศน์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 ตามลำดับ

จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งแรก จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 78.44 รองลงมา เคยเดินทางมาท่องเที่ยว 2 – 3 ครั้ง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.03 และเคยเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.53 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยว จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 59.74 รองลงมา เพื่อทัศนศึกษาหรือศึกษาหาความรู้ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.78 เพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13 และเพื่อเลือกซื้อสินค้า OTOP ของหมู่บ้าน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.35 ตามลำดับ

กลุ่มบุคคลที่เดินทางมาด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน/คู่รัก จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.78 รองลงมา ครอบครัว จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 37.14 เพื่อนร่วมงาน/หน่วยงาน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 และเดินทางคนเดียว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.68 ตามลำดับ

ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์) จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 62.08 รองลงมา วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 30.39 และวันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.53 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว ต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 62.60 รองลงมา ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว 1,001 – 3,000 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.79 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว 3,001 – 5,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75 และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว มากกว่า 5,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของการเรียงลำดับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสนใจ

กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีความสนใจ	อันดับที่ 1		อันดับที่ 2		อันดับที่ 3		อันดับที่ 4		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กิจกรรมล่องเรือชมวิถี ของชาวบ้านบริเวณ แม่น้ำเจ้าพระยา	88	22.86	51	13.25	139	36.10	107	27.79	385	100.00
กิจกรรมเช่าชุดแต่งกาย แบบชาวมอญ	73	18.97	120	31.17	104	27.01	88	22.85	385	100.00
กิจกรรมเรียนรู้ การทำอาหารแบบ ชาวมอญ	41	10.65	70	18.18	158	41.04	116	30.13	385	100.00
กิจกรรมปั่นจักรยานชม วิถีของชาวบ้านและชม ทัศนียภาพ	43	11.17	55	14.28	120	31.17	167	43.38	385	100.00

จากตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียงลำดับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสนใจได้ ดังนี้

กิจกรรมล่องเรือชมวิถีของชาวบ้านบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมล่องเรือชมวิถีของชาวบ้านบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.10 รองลงมา อันดับที่ 4 จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.79 อันดับที่ 1 จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.86 และอันดับที่ 2 จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 ตามลำดับ

กิจกรรมเช่าชุดแต่งกายแบบชาวมอญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเช่าชุดแต่งกายแบบชาวมอญเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.17 รองลงมา อันดับที่ 3 จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 27.01 อันดับที่ 4 จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.85 และ อันดับที่ 1 จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 ตามลำดับ

กิจกรรมเรียนรู้การทำอาหารแบบชาวมอญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเรียนรู้การทำอาหารแบบชาวมอญเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.04 รองลงมา

อันดับที่ 4 จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.13 อันดับที่ 2 จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และอันดับที่ 1 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.65 ตามลำดับ

กิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีของชาวบ้านและชมทัศนียภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีของชาวบ้านและชมทัศนียภาพเป็นอันดับที่ 4 จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 43.38 รองลงมา อันดับที่ 3 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.17 อันดับที่ 2 จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 และอันดับที่ 1 จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.17 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยวและด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตาราง 4 - 8

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.26	0.45	ดีมาก
ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว	4.22	0.57	ดีมาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.20	0.51	ดี
ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.21	0.52	ดีมาก
รวม	4.22	0.43	ดีมาก

จากตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อ

กิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26, 4.22 และ 4.21 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นเพียงใด	4.26	0.72	ดีมาก
2. กิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นเพียงใด	4.17	0.60	ดี
3. กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากขึ้นเพียงใด	4.36	0.69	ดีมาก
4. กิจกรรมค้าต้นโพธิ์อายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากขึ้นเพียงใด	4.24	0.63	ดีมาก
5. กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากขึ้นเพียงใด	4.23	0.63	ดีมาก
6. มีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้นเพียงใด	4.31	0.58	ดีมาก
รวม	4.26	0.45	ดีมาก

จากตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากร

การท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด มีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด กิจกรรมค้าต้นโพธิ์อายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด และกิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36, 4.31, 4.26, 4.24 และ 4.23 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อยู่ในระดับดี ได้แก่ กิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว

ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ	4.28	0.73	ดีมาก
2. ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร	4.20	0.69	ดี
3. มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน	4.17	0.65	ดี
รวม	4.22	0.57	ดีมาก

จากตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ มีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว อยู่ในระดับดี ได้แก่ ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร และมีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 4.17 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ	4.22	0.57	ดีมาก
2. มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.22	0.75	ดีมาก
3. สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	4.21	0.67	ดีมาก
4. แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.19	0.73	ดี
5. ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.24	0.65	ดีมาก
6. เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.21	0.68	ดีมาก
รวม	4.12	0.75	ดี

จากตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี

บ้านต้นโพธิ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว บ้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24, 4.22, 4.22, 4.21 และ 4.21 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยว โอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว

ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชน ท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว	4.30	0.66	ดีมาก
2. มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน	4.23	0.67	ดีมาก
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	4.14	0.71	ดี
4. ภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	0.65	ดี
รวม	4.21	0.52	ดีมาก

จากตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว อยู่ในระดับดี

มาก ได้แก่ ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว และมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และ 4.23 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่องิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี ได้แก่ ภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ 4.14 ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่องิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผู้วิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นต่องิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าที (t - test) และระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม กรณีพบความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างนั้นเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) โดยในการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ปรากฏผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 9 - 72

4.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถীব้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ ดังตาราง 9 - 13

ตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถীব้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ

ความคิดเห็นต่อกิจกรรม ภายในชุมชนท่องเที่ยว โอท็อปนวัตวิถীব้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี	เพศ (n=385)				T	p-value
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.20	0.44	4.29	0.45	-1.856	0.065
2. ด้านการเข้าถึงผู้ชมชุมชน ท่องเที่ยว	4.23	0.55	4.21	0.58	0.310	0.757
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.22	0.49	4.19	0.52	0.548	0.584
4. ด้านองค์ประกอบของการ บริการภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.07	0.63	4.27	0.45	-3.239	0.001*
รวม	4.18	0.42	4.24	0.43	-1.301	0.194

* p < 0.05

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถীব้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน
ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
ระหว่างเพศ

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	เพศ (n=385)				T	p-value
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	4.13	0.78	4.33	0.67	-2.501	0.013*
2. กิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างน้อยเพียงใด	3.96	0.66	4.28	0.54	-5.005	<0.001*
3. กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด	4.36	0.71	4.36	0.69	-0.026	0.980
4. กิจกรรมค้าต้นโพธิ์อายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด	4.17	0.57	4.27	0.66	-1.411	0.159
5. กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด	4.25	0.65	4.22	0.62	0.434	0.665
6. มีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด	4.33	0.63	4.30	0.55	0.547	0.585
รวม	4.20	0.44	4.29	0.45	-1.856	0.065

* $p < 0.05$

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อ
กิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีเพียงความคิดเห็นในประเด็นกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด และกิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยวระหว่างเพศ

ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว	เพศ (n=385)				T	p-value
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. มีความสะดวกในการเดินทาง สู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ	4.40	0.66	4.22	0.75	2.348	0.019*
2. ถนนและเส้นทางมีความ สะดวกต่อการสัญจร	4.20	0.67	4.20	0.70	0.020	0.984
3. มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อม โยงของแต่ละสถานที่ ท่องเที่ยวชัดเจน	4.09	0.63	4.22	0.66	-1.851	0.065
รวม	4.23	0.55	4.21	0.58	0.310	0.757

* $p < 0.05$

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีเพียงความคิดเห็นในประเด็นมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างเพศ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	เพศ (n=385)				T	p-value
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. บ้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ	4.31	0.69	4.17	0.78	1.714	0.087
2. มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.10	0.69	4.26	0.65	-2.153	0.032*
3. สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	4.27	0.62	4.15	0.77	-1.564	0.119
4. แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.16	0.70	4.27	0.62	-1.642	0.101
5. ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.32	0.67	4.15	0.69	2.207	0.028*
6. เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.13	0.76	4.11	0.74	0.330	0.741
รวม	4.22	0.49	4.19	0.52	0.548	0.584

* p < 0.05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่ง

อำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีเพียงความคิดเห็นในประเด็นมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างเพศ

ด้านองค์ประกอบของการ		เพศ (n=385)				T	p-value
บริการภายในชุมชนท่องเที่ยว		ชาย		หญิง			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ประชาชนภายในชุมชนมี		4.20	0.74	4.34	0.61	-1.913	0.057
ความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว							
2. มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการ		4.05	0.80	4.31	0.58	-3.692	<0.001*
ท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้น							
โพธิ์อย่างชัดเจน							
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้		3.91	0.80	4.25	0.63	-4.509	<0.001*
คำแนะนำในด้านข้อมูลได้							
อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้							
การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยว							
อย่างเหมาะสม							
4. ภายในชุมชนมีการจัดระบบ		4.13	0.73	4.19	0.60	-0.832	0.406
การจัดการอย่างมี							
ประสิทธิภาพ							
รวม		4.07	0.63	4.27	0.45	-3.239	0.001*

* p < 0.05

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นใน

ประเด็นมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอโศกพนวดี วิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ ดังตาราง 14

ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอโศกพนวดีวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างอายุ

ความคิดเห็นต่อกิจกรรม ภายในชุมชนท่องเที่ยวอโศก พนวดีวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี	อายุ (n=385)								F	p-value
	20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51-60 ปี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.24	0.51	4.18	0.29	4.32	0.28	4.31	0.36	0.988	0.399
2. ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว	4.12	0.61	4.24	0.67	4.38	0.33	4.42	0.42	7.515	<0.001*
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.13	0.57	4.19	0.45	4.38	0.29	4.28	0.40	3.964	0.008*
4. ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.24	0.51	4.31	0.61	4.26	0.41	4.05	0.56	3.327	0.020*
รวม	4.18	0.48	4.23	0.41	4.33	0.20	4.27	0.36	1.944	0.122

* p < 0.05

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอโศกพนวดีวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 15-17

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.12	-	-0.122	-0.263*	-0.306*
31-40 ปี	4.24		-	-0.140	-0.183
41-50 ปี	4.38			-	-0.043
51-60 ปี	4.42				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.13	-	-0.058	-0.243*	-0.153*
31-40 ปี	4.19		-	-0.184	-0.094
41-50 ปี	4.38			-	0.090
51-60 ปี	4.28				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยวด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.24	-	-0.073	-0.022	0.191*
31-40 ปี	4.31		-	0.051	0.265*
41-50 ปี	4.26			-	0.231*
51-60 ปี	4.05				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ระหว่างอายุ

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	อายุ (n=385)								F	p
	20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51-60 ปี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด	4.12	0.73	4.14	0.59	4.75	0.44	4.47	0.68	13.540	<0.001*
2. กิจกรรมการทำพวงมาลัย ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด	4.20	0.63	3.89	0.31	4.20	0.55	4.19	0.60	2.220	0.085
3. กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพร การทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพรภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวมากนักน้อยเพียงใด	4.36	0.71	4.18	0.77	4.18	0.69	4.52	0.60	3.041	0.029*
4. กิจกรรมคำขวัญอายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวมากนักน้อยเพียงใด	4.23	0.63	4.39	0.50	4.18	0.76	4.24	0.60	0.699	0.553
5. กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวมากนักน้อยเพียงใด	4.21	0.67	4.25	0.44	4.16	0.57	4.29	0.62	0.485	0.693
6. มีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้นน้อยเพียงใด	4.34	0.60	4.25	0.44	4.43	0.62	4.16	0.49	2.693	0.046*
รวม	4.18	0.48	4.23	0.41	4.33	0.20	4.27	0.36	1.944	0.122

* p < 0.05

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นน้อยเพียงใด กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากขึ้นน้อยเพียงใด และมีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้นน้อยเพียงใด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 19 - 21

ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.12	-	-0.023	-0.630*	-0.349*
31-40 ปี	4.14		-	-0.607*	-0.325*
41-50 ปี	4.75			-	-0.282*
51-60 ปี	4.47				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.36	-	0.180	0.177	-0.160
31-40 ปี	4.18		-	-0.003	-0.340*
41-50 ปี	4.18			-	-0.337*
51-60 ปี	4.52				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี อายุ 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องมีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.34	-	0.092	-0.090	0.177*
31-40 ปี	4.25		-	-0.182	0.082
41-50 ปี	4.43			-	0.267*
51-60 ปี	4.16				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี และอายุ 41-50 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยวระหว่างอายุ

ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว	อายุ (n=385)								F	p-value
	20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51-60 ปี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. มีความสะดวกในการเดินทาง สู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ	4.13	0.77	4.46	0.74	4.52	0.63	4.53	0.50	9.328	<0.001*
2. ถนนและเส้นทางมีความ สะดวกต่อการสัญจร	4.07	0.68	4.14	0.80	4.45	0.63	4.46	0.59	9.039	<0.001*
3. มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อม โยงของแต่ละสถานที่ ท่องเที่ยวชัดเจน	4.15	0.67	4.11	0.63	4.16	0.57	4.28	0.64	0.890	0.446
รวม	4.12	0.61	4.24	0.67	4.38	0.33	4.42	0.42	7.515	<0.001*

* $p < 0.05$

จากตาราง 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ และถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 23 – 24

ตาราง 23 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยง เรื่องมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.13	-	-0.336*	-0.395*	-0.403*
31-40 ปี	4.46		-	-0.058	-0.067
41-50 ปี	4.52			-	-0.009
51-60 ปี	4.53				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยง เรื่องถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.07	-	-0.074	-0.386*	-0.387*
31-40 ปี	4.14		-	-0.312	-0.313*
41-50 ปี	4.45			-	-0.001
51-60 ปี	4.46				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 24 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน
ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างอายุ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในชุมชนท่องเที่ยว	อายุ (n=385)								F	p-value
	20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51-60 ปี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. บ้ายบอกข้อมูลในแต่ละ สถานที่ท่องเที่ยวมีความ ชัดเจนและเพียงพอ	4.12	0.77	4.46	0.74	4.25	0.75	4.39	0.67	3.862	0.010*
2. มีการบริการห้องน้ำเพียงพอ ต่อนักท่องเที่ยว	4.12	0.68	4.25	0.70	4.50	0.51	4.30	0.65	5.300	0.002*
3. สถานที่จอดรถเพียงพอต่อ การรองรับนักท่องเที่ยว	4.03	0.76	4.11	0.63	4.52	0.51	4.51	0.60	13.366	<0.001*
4. แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน บ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอ ต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.19	0.70	4.21	0.42	4.36	0.61	4.32	0.57	1.415	0.238
5. ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอ ต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.16	0.71	3.96	0.51	4.39	0.62	4.33	0.65	3.423	0.017*
6. เจ้าหน้าที่ดูแลความ ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว อย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.18	0.71	4.14	0.80	4.23	0.74	3.86	0.78	4.081	0.007*
รวม	4.13	0.57	4.19	0.45	4.38	0.29	4.28	0.40	3.964	0.008*

* p < 0.05

จากตาราง 25 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรม
ภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นบ้ายบอก
ข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อ
นักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อน
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ดูแล

ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 26 - 30

ตาราง 26 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความชัดเจนและเพียงพอ

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.12	-	-0.345*	-0.130	-0.273*
31-40 ปี	4.46		-	0.214	0.072
41-50 ปี	4.25			-	-0.142
51-60 ปี	4.39				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 26 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31-40 ปี และอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.12	-	-0.135	-0.385*	-0.188*
31-40 ปี	4.25		-	-0.250	-0.054
41-50 ปี	4.50			-	0.196
51-60 ปี	4.30				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 27 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 28 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.03	-	-0.082	-0.498	-0.481*
31-40 ปี	4.11		-	-0.416*	-0.399*
41-50 ปี	4.52			-	0.016
51-60 ปี	4.51				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 28 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.16	-	0.198	-0.224*	-0.167
31-40 ปี	3.96		-	-0.422*	-0.365*
41-50 ปี	4.39			-	0.057
51-60 ปี	4.33				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 29 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ระหว่างอายุ

ด้านองค์ประกอบของการบริการ		อายุ (n=385)								F	p-value
ภายในชุมชนท่องเที่ยว		20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51-60 ปี			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.	ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว	4.29	0.58	4.50	0.69	4.32	0.77	4.22	0.78	1.315	0.269
2.	มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน	4.25	0.63	4.39	0.88	4.36	0.49	4.03	0.77	3.700	0.012*
3.	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	4.17	0.68	4.11	0.79	4.39	0.65	3.94	0.76	4.180	0.006*
4.	ภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	0.65	4.25	0.44	3.98	0.59	4.01	0.69	4.255	0.006*
รวม		4.24	0.51	4.31	0.61	4.26	0.41	4.05	0.56	3.327	0.020*

* p < 0.05

จากตาราง 30 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 31 –

ตาราง 31 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยง เรื่องมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.25	-	-0.145	-0.116	0.223*
31-40 ปี	4.39		-	0.029	0.368*
41-50 ปี	4.36			-	0.338*
51-60 ปี	4.03				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 31 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 32 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยง เรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.17	-	0.060	-0.220	0.230*
31-40 ปี	4.11		-	-0.279	0.170
41-50 ปี	4.39			-	0.450*
51-60 ปี	3.94				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 32 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี และอายุ 41-50 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 33 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว เรื่องภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

อายุ	$\bar{x}$	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
20-30 ปี	4.25	-	-0.002	0.271*	0.235*
31-40 ปี	4.25		-	0.273	0.237
41-50 ปี	3.98			-	-0.035
51-60 ปี	4.01				-

* $p < 0.05$

จากตาราง 33 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี และอายุ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอโศกพนวดีวิถึบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา

ตาราง 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวอโศกพนวดีวิถึบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา

ความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายใน ชุมชนท่องเที่ยวอโศกพนวดีวิถึ บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี	ระดับการศึกษา (n=385)						F	p-value
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี		สูงกว่า			
	ระดับ		ปริญญาตรี		ปริญญาตรี			
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		ปริญญาตรี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.33	0.28	4.23	0.49	4.32	0.44	1.905	0.150
2. ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว	4.49	0.36	4.11	0.55	4.32	0.75	15.930	<0.001*
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.39	0.33	4.12	0.50	4.26	0.71	9.949	<0.001*
4. ด้านองค์ประกอบของการบริการ ภายในชุมชนท่องเที่ยว	4.32	0.38	4.16	0.54	4.29	0.62	3.921	0.021*
รวม	4.38	0.24	4.15	0.44	4.30	0.57	10.159	<0.001*

* $p < 0.05$

จากตาราง 34 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม แตกต่างกัน มีด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 35 – 38

ตาราง 35 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.49	-	0.378*	0.171
ปริญญาตรี	4.11		-	-0.206*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.32			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 35 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 36 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.39	-	0.273*	0.134
ปริญญาตรี	4.12		-	-0.139
สูงกว่าปริญญาตรี	4.26			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 36 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 37 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่า ระดับปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.32	-	-0.166*	0.028
ปริญญาตรี	4.16		-	-0.139
สูงกว่าปริญญาตรี	4.29			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 37 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 38 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ภาพรวม

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.38	-	0.228*	0.086
ปริญญาตรี	4.15		-	-0.143*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.30			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 38 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 39 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน
ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้าน
ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	ระดับการศึกษา (n=385)						F	p-value
	ต่ำกว่า ระดับ ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1. กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด	4.42	0.65	4.19	0.72	4.38	0.75	3.848	0.022*
2. กิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด	4.14	0.54	4.16	0.64	4.33	0.48	1.800	0.167
3. กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักน้อยเพียงใด	4.42	0.70	4.29	0.71	4.62	0.49	4.887	0.008*
4. กิจกรรมคัดค้านโพธิ์อายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักน้อยเพียงใด	4.33	0.47	4.21	0.62	4.20	0.92	1.057	0.349
5. กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักน้อยเพียงใด	4.25	0.54	4.26	0.64	4.00	0.71	3.298	0.038*
6. มีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด	4.40	0.49	4.27	0.59	4.38	0.65	1.935	0.146
รวม	4.33	0.28	4.23	0.49	4.32	0.44	1.905	0.150

* p < 0.05

จากตาราง 39 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ และกิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 40 - 42

ตาราง 40 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่องกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.42	-	0.227*	0.044
ปริญญาตรี	4.19		-	-0.183
สูงกว่าปริญญาตรี	4.38			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 40 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 41 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.42	-	0.130	-0.201
ปริญญาตรี	4.29		-	-0.330*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.62			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 41 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 42 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.25	-	-0.004	0.253*
ปริญญาตรี	4.26		-	0.257*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.00			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 42 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 43 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว

ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว	ระดับการศึกษา (n=385)						F	p-value
	ต่ำกว่า ระดับ ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1. มีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ	4.69	0.47	4.16	0.71	4.24	0.96	18.246	<0.001*
2. ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร	4.55	0.50	4.08	0.66	4.20	0.92	15.832	<0.001*
3. มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน	4.23	0.59	4.10	0.65	4.51	0.66	8.395	<0.001*
รวม	4.49	0.36	4.11	0.55	4.32	0.75	15.930	<0.001*

* $p < 0.05$

จากตาราง 43 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร และมีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 44 – 46

ตาราง 44 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง
มีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.69	-	0.531*	0.442*
ปริญญาตรี	4.16		-	-0.089
สูงกว่าปริญญาตรี	4.24			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 44 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 45 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง
ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.55	-	0.473*	0.354*
ปริญญาตรี	4.08		-	-0.118
สูงกว่าปริญญาตรี	4.20			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 45 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 46 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.23	-	0.132	-0.282*
ปริญญาตรี	4.10		-	-0.414*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.51			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 46 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 47 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน		ระดับการศึกษา (n=385)						F	p-value
		ต่ำกว่าระดับ		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญา			
		ปริญญาตรี				ตรี			
ท่องเที่ยว		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.	ป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ	4.31	0.64	4.16	0.74	4.33	0.98	1.879	0.154
2.	มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.37	0.56	4.09	0.67	4.58	0.66	14.427	<0.001*
3.	สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	4.39	0.56	4.14	0.69	4.11	1.07	4.039	0.018*
4.	แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.46	0.50	4.16	0.61	4.27	0.96	6.898	0.001*
5.	ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.55	0.50	4.10	0.67	4.20	0.84	15.051	<0.001*
6.	เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.28	0.69	4.07	0.76	4.07	0.75	2.460	0.087
รวม		4.39	0.33	4.12	0.50	4.26	0.71	9.949	<0.001*

* $p < 0.05$

จากตาราง 47 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว และศูนย์การเรียนรู้ และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 48 - 51

ตาราง 48 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.37	-	0.284*	-0.204
ปริญญาตรี	4.09		-	-0.488*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.58			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 48 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 49 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.39	-	0.249*	0.274*
ปริญญาตรี	4.14		-	0.025
สูงกว่าปริญญาตรี	4.11			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 49 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 50 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.46	-	0.298*	0.191
ปริญญาตรี	4.16		-	-0.107
สูงกว่าปริญญาตรี	4.27			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 50 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 51 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.55	-	0.457*	0.354*
ปริญญาตรี	4.10		-	-0.103
สูงกว่าปริญญาตรี	4.20			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 51 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มี

พื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 52 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว

ด้านองค์ประกอบของการบริการ ภายในชุมชนท่องเที่ยว	ระดับการศึกษา (n=385)						F	p-value
	ต่ำกว่า ระดับ ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว	4.41	0.64	4.23	0.64	4.44	0.76	3.592	0.028*
2. มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน	4.28	0.61	4.19	0.68	4.36	0.71	1.519	0.220
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	4.33	0.54	4.09	0.72	4.11	0.83	3.691	0.026*
4. ภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.28	0.55	4.12	0.63	4.27	0.86	2.542	0.080
รวม	4.32	0.38	4.16	0.54	4.29	0.62	3.921	0.021*

* $p < 0.05$

จากตาราง 52 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 54 - 55

ตาราง 53 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.41	-	0.176*	-0.035
ปริญญาตรี	4.23		-	-0.211*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.44			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 53 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 54 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว เรื่อง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.33	-	0.240*	0.214
ปริญญาตรี	4.09		-	-0.026
สูงกว่าปริญญาตรี	4.11			-

* $p < 0.05$

จากตาราง 54 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 55 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน
ท่องเที่ยวโอทอปนวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ความคิดเห็นต่อกิจกรรม ภายในชุมชนท่องเที่ยว โอทอปนวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n=385)										F	p-value
	น้อยกว่าหรือ เท่ากับ 10,000 บาท		10,001 – 20,000 บาท		20,001 – 30,000 บาท		30,001– 40,000 บาท		มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านทรัพยากรการ ท่องเที่ยว	4.38	0.27	4.36	0.45	4.14	0.42	4.16	0.49	4.17	0.48	5.756	<0.001*
2. ด้านการเข้าถึงชุมชน ท่องเที่ยว	4.40	0.34	4.30	0.54	4.20	0.55	3.96	0.65	4.01	0.67	5.439	<0.001*
3. ด้านสิ่งแวดล้อม สะดวกภายในชุมชน ท่องเที่ยว	4.29	0.37	4.32	0.46	4.07	0.47	3.96	0.69	4.18	0.57	6.837	<0.001*
4. ด้านองค์ประกอบของ การบริการภายในชุมชน ท่องเที่ยว	4.33	0.36	4.33	0.51	4.15	0.47	3.96	0.41	4.04	0.73	6.332	<0.001*
รวม	4.35	0.28	4.33	0.42	4.14	0.37	4.01	0.50	4.10	0.53	7.811	<0.001*

* p < 0.05

จากตาราง 55 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม แตกต่างกัน มีด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 56 - 60

ตาราง 56 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.38	-	0.015	0.235*	0.217*	0.205*
10,001 – 20,000 บาท	4.36		-	0.219*	0.021*	0.189*
20,001 – 30,000 บาท	4.14			-	-0.017	-0.029
30,001– 40,000 บาท	4.16				-	-0.012
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.17					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 56 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 57 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว
ด้านการเข้าสู่ชุมชนท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.40	-	0.096	0.203*	0.438*	0.385*
10,001 – 20,000 บาท	4.30		-	0.106	0.341*	0.288*
20,001 – 30,000 บาท	4.20			-	0.235*	0.182
30,001– 40,000 บาท	3.96				-	-0.052
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.01					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 57 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าสู่ชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 58 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.29	-	-0.035	0.220*	0.330*	0.109
10,001 – 20,000 บาท	4.32		-	0.255*	0.365*	0.144
20,001 – 30,000 บาท	4.07			-	0.109	-0.110
30,001– 40,000 บาท	3.96				-	-0.220*
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.18					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 58 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 59 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว
ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.33	-	-<0.001	0.179	0.360*	0.286*
10,001 – 20,000 บาท	4.33		-	0.182*	0.363*	0.289*
20,001 – 30,000 บาท	4.15			-	0.181	0.107
30,001– 40,000 บาท	3.96				-	-0.073
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.04					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 59 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 60 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ภาพรวม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.35	-	0.018	0.209*	0.336*	0.246*
10,001 – 20,000 บาท	4.33	-	-	0.191*	0.317*	0.228*
20,001 – 30,000 บาท	4.14	-	-	-	0.126	0.037
30,001– 40,000 บาท	4.01	-	-	-	-	-0.089
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.10	-	-	-	-	-

* $p < 0.05$

จากตาราง 60 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาพรวม แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 61 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชน
ท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน	ท่องเที่ยว	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n=385)										F	p-value
		น้อยกว่า 10,001 – 20,001 – 30,001 มากกว่า 40,001		หรือเท่ากับ 20,000 บาท 30,000 – บาทขึ้นไป		10,000 บาท บาท 40,000 บาท							
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.	ป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ	4.23	0.77	4.31	0.65	4.17	0.81	4.11	1.02	4.07	0.65	1.343	0.253
2.	มีการบริการหรือนำเที่ยวพวตอนักท่องเที่ยว	4.20	0.56	4.34	0.58	4.05	0.69	4.06	0.73	4.24	0.85	3.619	0.007*
3.	สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	4.30	0.61	4.31	0.67	4.01	0.76	3.91	0.92	4.30	0.63	4.739	0.001*
4.	แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.38	0.49	4.34	0.58	4.21	0.54	4.03	0.98	3.98	0.80	4.443	0.002*
5.	ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว	4.35	0.48	4.32	0.65	4.13	0.73	3.66	0.48	4.33	0.73	8.454	<0.001*
6.	เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม	4.28	0.60	4.31	0.73	3.83	0.74	3.97	0.66	4.15	0.79	7.939	<0.001*
รวม		4.29	0.37	4.32	0.46	4.07	0.47	3.96	0.69	4.18	0.57	6.837	<0.001*

* p < 0.05

จากตาราง 61 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในประเด็นมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 62 - 66

ตาราง 62 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว เรื่องมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.20	-	-0.144	0.145	0.143	-0.039
10,001 – 20,000 บาท	4.34		-	0.290*	0.287*	0.105
20,001 – 30,000 บาท	4.05			-	-0.003	-0.185
30,001– 40,000 บาท	4.06				-	-0.182
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.24					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 62 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 63 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว
 เรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.30	-	-0.012	0.291*	0.386*	-0.004
10,001 – 20,000 บาท	4.31		-	0.303*	0.397*	0.007
20,001 – 30,000 บาท	4.01			-	0.095	-0.295*
30,001– 40,000 บาท	3.91				-	-0.390*
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.30					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 63 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท และรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 64 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว
 เรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.38	-	0.031	0.166	0.346*	0.397*
10,001 – 20,000 บาท	4.34		-	0.135	0.316*	0.366*
20,001 – 30,000 บาท	4.21			-	0.181	0.231*
30,001– 40,000 บาท	4.03				-	0.050
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	3.98					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 64 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแหล่ง ท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบ

แบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยวแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 65 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวเรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.35	-	0.032	0.223	0.693*	0.024
10,001 – 20,000 บาท	4.32		-	0.191*	0.661*	-0.008
20,001 – 30,000 บาท	4.13			-	0.470*	-0.199
30,001– 40,000 บาท	3.66				-	-0.669*
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.33					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 65 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 66 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวเรื่องเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.28	-	-0.030	0.448*	0.304	0.123
10,001 – 20,000 บาท	4.31		-	0.478*	0.334*	0.153
20,001 – 30,000 บาท	3.83			-	-0.144	-0.325*
30,001– 40,000 บาท	3.97				-	-0.181
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.15					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 67 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 67 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว

ด้านองค์ประกอบของ		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n=385)										F	p-value
การบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว		น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท		10,001 – 20,000 บาท		20,001 – 30,000 บาท		30,001– 40,000 บาท		มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1.	ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว	4.45	0.50	4.39	0.67	4.17	0.57	4.06	0.68	4.33	0.82	3.562	0.007*
2.	มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน	4.45	0.50	4.29	0.65	4.25	0.67	4.11	0.32	3.85	0.92	5.655	<0.001*
3.	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	4.25	0.44	4.33	0.65	4.05	0.71	3.89	0.53	3.83	0.97	7.392	<0.001*
4.	ภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.15	0.58	4.30	0.61	4.12	0.67	3.80	0.63	4.15	0.67	4.781	0.001*
รวม		4.33	0.36	4.33	0.51	4.15	0.47	3.96	0.41	4.04	0.73	6.332	<0.001*

* p < 0.05

จากตาราง 67 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นใน

ประเด็นประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างกันไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตาราง 68 - 71

ตาราง 68 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวเรื่องประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.45	-	0.060	0.277*	0.393*	0.124
10,001 – 20,000 บาท	4.39	-	-	0.217*	0.332*	0.064
20,001 – 30,000 บาท	4.17	-	-	-	0.116	-0.153
30,001– 40,000 บาท	4.06	-	-	-	-	-0.269
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.33	-	-	-	-	-

* $p < 0.05$

จากตาราง 68 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 69 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวเรื่องมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.45	-	0.158	0.205	0.336*	0.602*
10,001 – 20,000 บาท	4.29	-	-	0.047	0.178	0.444*
20,001 – 30,000 บาท	4.25	-	-	-	0.131	0.398*
30,001– 40,000 บาท	4.11	-	-	-	-	0.266
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	3.85	-	-	-	-	-

* $p < 0.05$

จากตาราง 69 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 70 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวเรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.25	-	-0.081	0.205	0.364*	0.424*
10,001 – 20,000 บาท	4.33		-	0.286*	0.445	0.505*
20,001 – 30,000 บาท	4.05			-	0.160	0.219
30,001– 40,000 บาท	3.89				-	0.060
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	3.83					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 70 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 71 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว
เรื่องภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{x}$	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001– 40,000 บาท	มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	4.15	-	-0.149	0.030	0.350*	-0.002
10,001 – 20,000 บาท	4.30		-	0.181*	0.499*	0.147
20,001 – 30,000 บาท	4.12			-	0.318*	-0.034
30,001– 40,000 บาท	3.80				-	-0.352*
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	4.15					-

* $p < 0.05$

จากตาราง 71 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001– 40,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยขั้นตอนย่อยที่ 1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 คน ดังนี้ คณะกรรมการหมู่บ้านต้นโพธิ์ จำนวน 4 คน คือ ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปีและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 6 คน คือ ผู้ประกอบการร้านค้าและร้านอาหารภายในชุมชน ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้นำทางจิตวิญญาณ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดชินวราราม และผู้นำจิตวิญญาณในชุมชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 คน โดยผู้วิจัยใช้การถอดความการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลในรูปแบบความเรียง ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ผู้ใหญ่บ้านจะจัดประชุมกับประชาชนในพื้นที่ช่วยกันเสนอและออกความคิดเห็นในการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่และการจัดเรียงแหล่งท่องเที่ยวให้ไม่เกิดความซับซ้อนในการเดินทางไปในแต่ละสถานที่ ในส่วนของกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ประชาชนในพื้นที่จะร่วมกันแสดงความคิดเห็น คัดเลือกกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตเอกลักษณ์และวัฒนธรรมภายในชุมชน เช่น การทำสไบมอญ การทำพวงมโหตร การทำยาหม่องสมุนไพร การทำอาหารมอญ เป็นต้น เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชุมชนที่ชาวมอญเคยอาศัยอยู่และเป็นสิ่งที่ชุมชนได้ไปศึกษาดูงานจากชุมชนอื่น ๆ และนำมาประยุกต์ให้เป็นกิจกรรมของชุมชน รวมถึงสไบมอญและยาหม่องสมุนไพรเป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนบ้านต้นโพธิ์ เมื่อได้ข้อสรุปจากการประชุมทั้งหมดผู้ใหญ่บ้านจะเป็นตัวแทนของชุมชนในการประสานงานต่อกับกรมพัฒนาชุมชน จากนั้นทางกรมพัฒนาชุมชนจะนำข้อมูลมาตรวจสอบถึงความเหมาะสมทั้งหมดอีกครั้ง ทั้งนี้กรมพัฒนาชุมชนได้กล่าวไว้ว่า “ทางชุมชนจะรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางและกิจกรรมของชุมชนดีที่สุด เพราะเขาเป็นเจ้าของบ้าน เขาอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น” (ผู้สดี ประทีปนะชัย, 20 เมษายน 2564)

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในด้านนี้ทั้งหมด ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ประชาชนบางกลุ่มยังขาดความรู้และความเข้าใจของการทำกิจกรรมนั้น ๆ จะมีตัวแทนบางกลุ่มของหมู่บ้านที่เข้ามามีส่วนร่วม” (ปทุมรัตน์ ธรรมโม, 12

มีนาคม 2564) ด้านการวางแผน จะมีประชาชนในพื้นที่บางส่วนที่เข้าร่วมในด้านนี้ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และกรมพัฒนาชุมชน จะวางแผนในส่วนของ กิจกรรม เวลาในการทำกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยว เมื่อได้รายละเอียดหรือกำหนดการในการทำกิจกรรม ตัวแทนชุมชนจะแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อจะได้ปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม ผู้ช่วยในฐานะกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ และการนำเที่ยว(มัคคุเทศก์ท้องถิ่น) เป็นต้น รวมถึงการทำอาหารรับรองนักท่องเที่ยวที่มาเรียนรู้วิถีชีวิตหรือกลุ่มที่มาศึกษาดูงาน ทางชุมชนจะมีการหมุนเวียนแต่ละครัวเรือนเพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ทุกครัวเรือน ทางด้านกรมพัฒนาชุมชนจะดำเนินการในด้านการจัดอบรม การศึกษาดูงานในส่วนของชุมชนอื่น ๆ โดยให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนในด้านนี้และนำสิ่งที่ได้รับมากระจายต่อสู่ประชาชนในพื้นที่ และการพัฒนาศักยภาพให้กับทางประชาชนในพื้นที่ให้มีองค์ความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะด้านการพูด เล่าเรื่องหรือพูดอย่างไรให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในตัวผู้เล่า ผู้ตอบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ในช่วงก่อนเริ่มต้นโครงการ ทางพช.จะมีเจ้าหน้าที่เข้ามาแนะนำในหลาย ๆ อย่าง เช่น เขาได้รับหน้าที่เป็นไกด์ท้องถิ่น เขารู้ข้อมูลชุมชนเป็นอย่างดีแต่เขาขาดความมั่นใจ ไม่รู้ว่าต้องเล่าเรื่องอย่างไรให้คนฟังเกิดความสนใจ ทางพช.ก็มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ ช่วยสอนเทคนิคต่าง ๆ ” (ศรีสุดา สุกสีนวน, 12 มีนาคม 2564) รวมถึงการสนับสนุนในด้านสิ่งของและการปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านนี้ ในรูปแบบของผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยวซึ่งรายได้กระจายสู่ชุมชนและประชาชนในพื้นที่โดยแท้จริง เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้และแพคเกจการท่องเที่ยวภายในชุมชน ทางชุมชนเป็นผู้ประเมินราคาค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวด้วยตนเองและนักท่องเที่ยวจะติดต่อกับทางชุมชนโดยตรงโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบในส่วนนี้จึงทำให้การจองและการรับค่าบริการทางชุมชนรับโดยตรงกับทางนักท่องเที่ยวไม่ผ่านหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานใด นอกจากนี้เป็นการสร้างอาชีพเสริมให้กับประชาชนในพื้นที่และผู้สูงอายุภายในชุมชนจากการทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน นำมาขายภายในศูนย์การเรียนรู้ เช่น สบู่สมุนไพร และผลิตภัณฑ์ยาหม่องที่เป็นสินค้าสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ในชุมชนจะมีผู้สูงอายุอยู่ประมาณหนึ่ง เขาจะรู้สึกเหงาและเบื่อไม่ได้พบเจอใครต้องอยู่บ้านคนเดียวไม่มีกิจกรรมอะไรทำ แต่เมื่อมีกิจกรรมนี้เกิดขึ้น ชุมชนเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วม บาง

คนเย็บปักถักร้อยเป็นก็มาช่วยสอนนักท่องเที่ยว บางคนทำไม่เป็นก็จะมานั่งเรียนรู้ มาช่วยเตรียมของให้นักท่องเที่ยว ได้มีพื้นที่ให้เขาได้ทำกิจกรรมได้ใช้เวลาว่างและพบปะคนอื่น” (สมจิตร คำขำ, 12 มีนาคม 2564) และช่วยส่งเสริมให้เยาวชนภายในชุมชนมีกิจกรรมในช่วงวันหยุด ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสานต่อวัฒนธรรมมอญของชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการแสดงรำมอญ ช่วยให้อาสาสมัครมีรายได้เสริมและเกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง ผู้นำชุมชนกล่าวว่า “ชุมชนมีโครงการสร้างชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด หากิจกรรมให้เด็ก ๆ ทำในชุมชน เพื่อที่จะได้อยู่ในสายตาของพ่อแม่ จะมีการสอนรำมอญ สอนถักเย็บ เด็กก็มีความสามารถติดตัว ในช่วงวันหยุดก็ให้เด็ก ๆ มาทำการแสดงรำมอญ ก็จะได้ค่าขนม เด็ก ๆ ก็จะได้มีรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ” (ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, 2564) อีกทั้งการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นจากการนำสินค้าภายในชุมชนไปจัดแสดงในนิทรรศการ งานต่าง ๆ ที่ทางภาครัฐจัดขึ้น ทำให้สินค้ากระจายไปสู่คนภายนอกและเพิ่มยอดขายให้กับชุมชน

4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในด้านนี้ทั้งหมดโดยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชนและกรมพัฒนาชุมชนเป็นผู้ประเมินผลของโครงการนี้ เมื่อทราบผลทางผู้ใหญ่บ้านจะจัดประชุมกับประชาชนในพื้นที่เพื่อแจ้งข้อมูลรายละเอียดผลการประเมินให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบและปรับปรุงแก้ไขในส่วนนั้น ๆ ตามความเหมาะสม

ผู้ตอบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยในการเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตกรรมวิถีและพร้อมจะเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมทั้งหมดของโครงการ เพราะการที่ชุมชนได้เป็นชุมชนท่องเที่ยวจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน ทำให้พวกเขามีรายได้เพิ่มขึ้นอาจจะไม่ได้มากแต่ก็พอได้ใช้” (ศรีสุตา สุขสินวล, 2564) รวมถึงร้านค้าขนาดเล็กภายในชุมชนและบริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดชินวรารามวรวิหาร ศูนย์การเรียนรู้ จะมียอดขายเพิ่มขึ้นและต้องการให้ชุมชนของตนเองเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ผู้ตอบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตกรรมวิถีนี้แต่ก็ไม่ได้ขัดขวางเพราะส่วนใหญ่เป็นที่มาอยู่ใหม่และมาอาศัยชั่วคราว” (สมจิตร คำขำ, 2564) ในปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้นเมื่อเทียบกับอดีต ทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นโพธิ์นั้นไม่ใช่คนในพื้นที่ที่มีภูมิปัญญาเดิมทั้งหมด ผู้ที่ไม่แสดงความคิดเห็นส่วนมากจะเป็นประชาชนกลุ่มใหม่ที่พึ่งย้ายถิ่นฐาน

เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่และผู้ที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นโพธิ์ เพียงแต่มาประกอบอาชีพและทำงานในบริเวณพื้นที่นี้ จึงมาพำนักในพื้นที่ของชุมชนเป็นผู้ที่มาอาศัยเพียงชั่วคราว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ใหญ่บ้านกล่าวว่า “การสนับสนุนของทางภาครัฐที่มีต่อชุมชนนั้นมีการสนับสนุนดีทั้งการจัดอบรม การศึกษาดูงานในชุมชนอื่น การพัฒนาศักยภาพและการปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้ของหมู่บ้านต้นโพธิ์ การสนับสนุนจากกรมพัฒนาชุมชนจะไม่ใช้รูปแบบของเงินแต่จะเป็นการสนับสนุนในรูปแบบของการปรับปรุงสถานที่หรือสิ่งของเป็นหลัก ดังนั้นทางกรมพัฒนาชุมชนจะทำการปรึกษากับผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นตัวแทน ถึงสิ่งของหรือวัสดุใดที่ทางหมู่บ้านต้นโพธิ์นั้นยังขาดอยู่ ในบางครั้งสิ่งที่ทางชุมชนทำเรื่องถึงสิ่งที่ต้องการไปอาจไม่ได้กลับมาไม่ตรงตามที่ชุมชนต้องการ ซึ่งไม่เกิดประโยชน์ต่อทางชุมชนทำให้สูญเสียงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ และในด้านของการประชาสัมพันธ์ ทางภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์โครงการชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีที่น้อยลงกว่าในช่วงแรกที่โครงการได้เริ่มต้น” (ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, 2564)

ผลการวิจัยระยะที่ 2 การร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในขั้นตอนนี้ คือ การนำข้อมูลในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ สรุป และดำเนินการร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้ใช้องค์ประกอบของของทรัพยากรการท่องเที่ยว 4 ประการ (4as) ของ Cooper และ Boniface และ ลักษณะของการมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบของ Cohen J.M. และ Uphoff N.T. (1980) มาเป็นหลักในการสร้างแนวทาง

ผลการวิจัยระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการเก็บรวบรวมจากระยะที่ 1 และแบบร่างแนวทางใน ระยะที่ 2 เสนอต่อชุมชน โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผ่านทางการประชุมทาง โทรศัพท์ (Conference Call) เพื่อให้ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ดังนี้

ด้านองค์ประกอบของของทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)

แนวทางที่ 1.1 ชุมชนควรมีการเพิ่มเติมกิจกรรมเพื่อตอบสนองความหลากหลายของนักท่องเที่ยวและเพิ่มความหลากหลายด้านรูปแบบกิจกรรมและเพื่อให้มีความเหมาะสมกับทุกกลุ่มนักท่องเที่ยว

แนวทางที่ 1.2 พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายบนพื้นฐานของทรัพยากรภายในชุมชน

2. การเข้าถึง (Accessibility)

แนวทางที่ 2.1 ควรมีการจัดการในด้านของการเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ให้มีความชัดเจนมากขึ้น แจ้งรายละเอียดข้อมูลของขนส่งสาธารณะที่ผ่านบริเวณชุมชน เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางกลุ่มมีการเดินทางโดยขนส่งสาธารณะ

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

แนวทางที่ 3.1 ชุมชนควรกำหนดความเหมาะสมของจำนวนนักท่องเที่ยวต่อการทำกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึงและเตรียมพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว เช่น ในกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาทัศนศึกษาเป็นหมู่คณะ

แนวทางที่ 3.2 ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพื่อให้ชุมชนและเพื่อนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา เช่น ระบบไฟฟ้า ให้มีความทั่วถึง

4. องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service)

แนวทางที่ 4.1 มีการจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

ด้านลักษณะของการมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ

แนวทางที่ 1.1 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนภายในชุมชนได้รับทราบข้อมูลของกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ

แนวทางที่ 2.1 สร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนภายในชุมชน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางที่ 2.2 สร้างความรู้และความเข้าใจในด้านการท่องเที่ยวแก่ประชาชนภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างทั่วถึง

แนวทางที่ 2.3 พัฒนาศักยภาพประชาชนภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

แนวทางที่ 2.4 ผู้นำชุมชนควรกระจายงานสู่คณะกรรมการหรือลูกบ้านให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้กระจายงานสู่ประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการกระจายงานให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

3. การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์

แนวทางที่ 3.1 ประชาชนภายในชุมชนมีรายภายใต้การจัดการโดยการได้หมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

4. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

แนวทางที่ 4.1 ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงผลของการทำกิจกรรมและได้นำไปปรับปรุง

แนวทางที่ 4.2 มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนในชุมให้มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอและให้ประชาชนได้ทราบถึงผลหลังจากที่มีการปรับปรุงในครั้งก่อน ๆ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวสูง ขณะที่การมีส่วนร่วมของชาวชุมชนยังคงจำกัด “ในการดูแลชุมชนท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้วผู้ใหญ่บ้านจะเป็นคนดูแลในภาพรวมทั้งหมด โดยจะทำการสรุปงานกับลูกบ้านและจะชี้ในจุดที่ผิดพลาดเมื่อจบกิจกรรม” ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้มาสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และนำเสนอข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

จากการวิจัยขั้นตอนย่อยที่ 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ จำนวน 385 คน สรุปผลได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยมีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีรายได้ ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 385 คน สรุปผลได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนจากเพื่อน / ญาติ / คนรู้จัก รองลงมาอันดับ 2 คือ อินเทอร์เน็ต

จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งแรก รองลงมาอันดับ 2 คือ เคยเดินทางมาท่องเที่ยว 2 - 3 ครั้ง

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยว จำนวน 230 คน รองลงมาอันดับ 2 คือ เพื่อทัศนศึกษาหรือศึกษาหาความรู้

กลุ่มบุคคลที่เดินทางมาด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน / คู่รัก รองลงมาอันดับ 2 คือ ครอบครัว

ช่วงเวลาเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์) รองลงมาอันดับ 2 คือ วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์)

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว ต่ำกว่า 1,000 บาท รองลงมาอันดับ 2 คือ 1,001 – 3,000 บาท

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสนใจ ดังนี้ รูปแบบกิจกรรมล่องเรือชมวิถีของชาวบ้านบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมล่องเรือชมวิถีของชาวบ้านบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 139 คน รองลงมาอันดับที่ 4 จำนวน 107 คน อันดับที่ 1 จำนวน 88 คน และอันดับที่ 2 จำนวน 51 คน รูปแบบกิจกรรมเช่าชุดแต่งกายแบบชาวมอญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเช่าชุดแต่งกายแบบชาวมอญเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 120 คน รองลงมาอันดับที่ 2 จำนวน 104 คน อันดับที่ 4 จำนวน 88 คน และอันดับที่ 1 จำนวน 73 คน รูปแบบกิจกรรมเรียนรู้การทำอาหารแบบชาวมอญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเรียนรู้การทำอาหารแบบชาวมอญเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 158 คน รองลงมา อันดับที่ 4 จำนวน 116 คน อันดับที่ 2 จำนวน 70 คน และอันดับที่ 1 จำนวน 41 คน และรูปแบบกิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีของชาวบ้านและชมทัศนียภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีของชาวบ้านและชมทัศนียภาพเป็นอันดับที่ 4 จำนวน 167 คน รองลงมาอันดับที่ 3 จำนวน 120 คน อันดับที่ 2 จำนวน 55 คนและอันดับที่ 1 จำนวน 43 คน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 385 คน สรุปผลได้ว่า

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.26$) จากผู้ตอบ

แบบสอบถาม 344 คนจาก 385 คน พึงพอใจในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.22$) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 331 คนจาก 385 คน พึงพอใจในการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.21$) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 334 คนจาก 385 คน พึงพอใจในด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยว โอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.20$) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 326 คน จาก 385 คน พึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยว โอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.26$) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 344 คนจาก 385 คน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 345 คนจาก 385 คน มีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 324 คนจาก 385 คน กิจกรรมค้าต้นไม้อายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 349 คนจาก 385 คน และกิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 342 คนจาก 385 คน และ กิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี จากผู้ตอบแบบสอบถาม 343 คนจาก 385 คน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยว โอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.22$) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 331 คนจาก 385 คน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 330 คนจาก 385 คน ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการ

สัญญา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี จากผู้ตอบแบบสอบถาม 332คน จาก 385 คน มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี จากผู้ตอบแบบสอบถาม 331คน จาก 385 คน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวัดวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.20$) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 326 คน จาก 385 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 325คน จาก 385 คน มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 331คน จาก 385 คน สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 329คน จาก 385 คน แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 347 คน จาก 385 คน ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 327คน จาก 385 คน และเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี จากผู้ตอบแบบสอบถาม 298คน จาก 385 คน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวัดวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.21$) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 334คนจาก 385 คน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวัดวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.21$) ได้แก่ ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 342คน จาก 385 คน มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก จากผู้ตอบแบบสอบถาม 340 คน จาก 385 คน ภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี จากผู้ตอบแบบสอบถาม 332คน จาก 385 คน และเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี จากผู้ตอบแบบสอบถาม 320คน จาก 385 คน

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยว โอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว เรื่อง กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นน้อยเพียงใด และกิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นน้อยเพียงใด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว เรื่องความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว เรื่อง การบริการห้องน้ำ เพียงพต่อนักท่องเที่ยว และศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน และเรื่องจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เรื่อง กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นน้อยเพียงใด กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากขึ้นน้อยเพียงใด และมีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้นน้อยเพียงใด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว เรื่อง ความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ และถนน

และเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นในประเด็นบ้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นในประเด็นมีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นในประเด็นกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ และกิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกันและมีความคิดเห็นในประเด็นมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร และมีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกันและมีความคิดเห็นในประเด็นมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว และศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้าน

องค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกันและมีความคิดเห็นในประเด็นประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรมบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกันและมีความคิดเห็นในประเด็นกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ กิจกรรมค่ายต้นโพธิ์อายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้ และมีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นรู้จักของนักท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวมแตกต่างกัน และมีความคิดเห็นในประเด็นมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร และมีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกันและมีความคิดเห็นในประเด็นมีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว ในภาพรวมแตกต่างกันและมีความคิดเห็นในประเด็นประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้

อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เช่น ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวจะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่เพศ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันนั้นมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงมอญที่แตกต่างกันออกไป นั่นคือนักท่องเที่ยวทุกคนไม่ได้มีความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการตอบสนองความหลากหลายของกลุ่มนักท่องเที่ยว ทางชุมชนควรมีการเพิ่มกิจกรรมเพื่อให้มีความหลากหลายและเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีตัวเลือกในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น ในด้านการเข้าถึงชุมชนประเด็นที่มีความแตกต่างกัน เช่น ความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันก็ส่งผลให้มีความคิดเห็นในด้านนี้ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการทางชุมชนควรมีข้อมูลในการเดินทางเข้าสู่ชุมชนโดยละเอียด เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีข้อมูลและสามารถจัดสรรเวลาในการเดินทางได้อย่างง่าย เนื่องจากนักท่องเที่ยวทุกคนไม่ได้เดินทางโดยรถส่วนตัว ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว ประเด็นที่มีความแตกต่างกัน เช่น บ้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางที่แตกต่างกัน บางกลุ่มเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้หรือบางกลุ่มเดินทางเพื่อพักผ่อนทำให้การอธิบายข้อมูลไม่เพียงพอต่อกลุ่มที่มาเพื่อหาความรู้ เช่น บริเวณต้นโพธิ์อายุ 150 ปี มีการบอกเล่าหรือการทำกิจกรรมที่ไม่ละเอียดมาก นักท่องเที่ยวบางกลุ่มอาจไม่เข้าใจในตัวกิจกรรมนั้น และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชน ประเด็นที่มีความแตกต่างกัน เช่น ด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการทางชุมชนควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และเพิ่มป้ายในการอธิบายข้อมูลตามจุดเพิ่มเติมสำหรับในกรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการสอบถามข้อมูลและไม่พบเจอเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนย่อยที่ 1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินใจในการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว

ภายในชุมชนและกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ รวมถึงอาหารประจำชุมชนที่แตกต่างจากชุมชนอื่น โดยทั้งหมดนี้ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นตัวแทนประสานงานกับกรมพัฒนาชุมชน ทางกรมพัฒนาชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินใจและพิจารณาความเหมาะสมทั้งหมดอีกครั้ง

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในด้านการวางแผนนี้ทั้งหมดเนื่องจากประชาชนบางกลุ่มยังขาดความรู้และความเข้าใจของการทำกิจกรรมนั้น ๆ โดยจะมีตัวแทนของหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน แต่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการเป็นส่วนมาก ได้แก่ การเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม ผู้ช่วยในฐานะกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ และผู้นำเที่ยว(มัคคุเทศก์ท้องถิ่น) เป็นต้น รวมถึงการทำอาหารรับรองนักท่องเที่ยวที่มาเรียนรู้วิถีชีวิตหรือกลุ่มที่มาศึกษาดูงาน ทางชุมชนจะมีการหมุนเวียนแต่ละครัวเรือนเพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ทุกบ้าน ชุมชนจะมีส่วนร่วมในด้านการเป็นผู้ปฏิบัติในหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ในส่วนทางกรมพัฒนาชุมชนจะดำเนินการในด้านการจัดอบรมและมีการพัฒนาศักยภาพให้กับทางประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านพบว่า “เวลาทางหน่วยงานภาครัฐจัดงานสัมมนาให้ทางชุมชนเข้าร่วมหรือไปดูงานที่ชุมชนอื่นก็จะจำกัดจำนวนคน ก็จะทำให้ผู้ที่ไปอบรมสามารถไปได้แค่ 1-2 คน ตัวแทนที่ได้ไปก็ต้องมาถ่ายทอดความรู้ให้คนในชุมชนอีกทอดหนึ่ง” (ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, 2564) ทางกรมพัฒนาชุมชนได้สนับสนุนในส่วนของบรรจภัณฑ์สำหรับการบรรจุสินค้า เช่น ขวดสำหรับใส่ยาหม่อง ทั้งนี้ทางชุมชนจะเป็นผู้เสนอในสิ่งที่ต้องการและกรมพัฒนาชุมชนจะเป็นผู้พิจารณา จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านพบว่า “ส่งของที่ทางชุมชนเสนอขอไป บางครั้งก็ไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน” (ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, 2564)

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านนี้ ในรูปแบบของผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยวโดยรายได้กระจายสู่ชุมชนโดยแท้จริงเพราะชุมชนเป็นผู้ประเมินค่าบริการในการทำกิจกรรมด้วยตนเองและรับค่าบริการจากนักท่องเที่ยวด้วยตนเองไม่ผ่านทางภาครัฐหรือหน่วยงานใดและยังเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้กับประชาชนในพื้นที่และผู้สูงอายุภายในชุมชนโดยการทำผลิตภัณฑ์สไบมอญนำมาขายภายในศูนย์การเรียนรู้ และช่วยส่งเสริมให้เยาวชนภายในชุมชนมีกิจกรรมในช่วงวันหยุดโดยทำกิจกรรมการแสดงรำมอญ ช่วยให้เยาวชนมีรายได้เสริม การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักโดยกว้างและเพิ่มยอดขายให้กับหมู่บ้าน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในด้านนี้ทั้งหมด โดยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชนและกรมพัฒนา

ชุมชนเป็นผู้ประเมินผลของโครงการนี้ โดยผู้ใหญ่บ้านจะสรุปผลและแจ้งกับประชาชนในพื้นที่ให้ทราบถึงข้อมูลว่าควรปรับหรือแก้ไขในส่วนใดบ้าง ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ที่หมู่บ้านมีการจัดประชาคมอยู่เรื่อย ๆ ผู้ใหญ่จะคอยให้ข้อมูลว่าตอนนี้ที่หมู่บ้านมีอะไรบ้าง และที่หมู่บ้านจะมีไลน์กลุ่มที่ไว้คอยพูดคุยหรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ” (สุปราณี นริตมนต์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยในการเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีและพร้อมจะเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากการที่ชุมชนได้เป็นชุมชนท่องเที่ยวจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน รวมถึงร้านค้าขนาดเล็กภายในชุมชนและบริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดชินวรารามวรวิหาร ที่จะมียอดขายเพิ่มขึ้นและต้องการให้ชุมชนของตนเองเป็นที่รู้จัก จากการสัมภาษณ์ร้านค้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ผู้ตอบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ร้านขายของได้เยอะมากขึ้นโดยเฉพาะเวลาที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเป็นรถทัวร์ (หมู่คณะ) แต่ถ้าช่วงวันธรรมดาหรือไม่มีกลุ่มรถทัวร์ก็จะเจียบ ๆ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนแถวนี้ที่มาซื้อ” (สุภาภรณ์ นุชชุม, 2564) แต่จากการสัมภาษณ์ร้านค้าที่อยู่ในบริเวณชุมชน ผู้ตอบสัมภาษณ์กล่าวว่า “คนที่มาซื้อส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชน คนภายนอกมาซื้อน้อยเพราะว่าร้านไม่ได้อยู่ติดกับที่ท่องเที่ยวหรือศูนย์ฯ นักท่องเที่ยวก็มีแวะมาบ้างประปราย บางทีก็ขายได้จากเวลาที่ศูนย์ฯ มีกลุ่มนักท่องเที่ยวมาเยอะ ๆ เขาก็เดินมาซื้อพวกน้ำหรือขนมบ้าง” (ยงค์ อินทร์งาม, 2564)

แต่ทั้งนี้ยังพบว่าประชาชนบางกลุ่มที่ไม่แสดงความคิดเห็นกับการเข้าร่วมโครงการนี้ แต่ก็ไม่ได้ขัดขวางในกิจกรรม ส่วนใหญ่ผู้ที่ไม่แสดงความคิดเห็นจะเป็นประชาชนกลุ่มใหม่ที่เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่และผู้ที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นี้เพียงแต่มาทำงานในบริเวณนี้จึงมาพำนักในพื้นที่ของชุมชน เป็นผู้ที่มาอาศัยเพียงชั่วคราวทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าการสนับสนุนของทางภาครัฐที่มีต่อชุมชนนั้น มีการสนับสนุนทางชุมชนเป็นอย่างดีแต่ในบางครั้งสิ่งที่ทางชุมชนเสนอขอไปก็ได้อกลับมาไม่ตรงตามสิ่งที่ชุมชนต้องการ ซึ่งไม่เกิดประโยชน์ต่อทางชุมชน ทำให้สูญเสียงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ตอบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ทางพช.เขาจะให้ชุมชนเสนอไปว่าต้องการอะไรเวลาเขามิ่งบ ชุมชนเคยยื่นขอบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ยาหม่องอยากให้มีมันทันสมัยขึ้น โดยมีการพูดคุยว่าตัวหลอดที่มาส่งไม่ต้องซื้อเพราะจะได้ใส่ตัวยาหม่องได้ง่าย แต่พอของมาส่งไม่ตรงกับที่คุยไว้ช่องที่จะใส่ของก็เล็กบรรจุยาก ทางชุมชนเลยใช้บรรจุภัณฑ์ตัวเดิม และของที่ได้มาก็นำมาเก็บไว้และไม่ใช้ประโยชน์” (ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, 2564) อีกทั้งในด้านของการประชาสัมพันธ์จากการสัมภาษณ์พบว่า ทางภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์โครงการชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีน้อยลงกว่าในช่วงแรกที่โครงการได้เริ่มต้น แต่

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาชุมชน ผู้ตอบสัมภาษณ์กล่าวว่า “ยังมีการประชาสัมพันธ์อยู่แต่อยู่ในสื่อออนไลน์ และยังมีการติดต่อกับทางผู้นำชุมชนอยู่เรื่อย ๆ ด้วยสถานการณ์ตอนนี้จึงทำให้ไม่ได้ลงไปยังชุมชนบ่อยแบบเมื่อก่อน” (ผุสดี ประทีปชนะชัย, 2564)

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อปนวัตกรรมวิถึบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านองค์ประกอบของของทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)

แนวทางที่ 1.1 ชุมชนควรมีการเพิ่มเติมกิจกรรมเพื่อตอบสนองความหลากหลายของนักท่องเที่ยวและเพิ่มความหลากหลายด้านรูปแบบกิจกรรมและเพื่อให้มีความเหมาะสมกับทุกกลุ่มนักท่องเที่ยว

แนวทางที่ 1.2 พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายบนพื้นฐานของทรัพยากรภายในชุมชน

2. การเข้าถึง (Accessibility)

แนวทางที่ 2.1 ควรมีการจัดการในด้านของการเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ให้มีความชัดเจนมากขึ้น แจ้งรายละเอียดข้อมูลของขนส่งสาธารณะที่ผ่านบริเวณชุมชน เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางกลุ่มมีการเดินทางโดยขนส่งสาธารณะ

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

แนวทางที่ 3.1 ชุมชนควรกำหนดความเหมาะสมของจำนวนนักท่องเที่ยวต่อการทำกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึงและเตรียมพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว เช่น ในกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาทัศนศึกษาเป็นหมู่คณะ

แนวทางที่ 3.2 ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพื่อให้ชุมชนและเพื่อนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา เช่น ระบบไฟฟ้า ให้มีความทั่วถึง

4. องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service)

แนวทางที่ 4.1 มีการจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

ด้านลักษณะของการมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ

แนวทางที่ 1.1 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนภายในชุมชนได้รับทราบข้อมูลของกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ

แนวทางที่ 2.1 สร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนภายในชุมชน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางที่ 2.2 สร้างความรู้และความเข้าใจในด้านการท่องเที่ยวแก่ประชาชนภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างทั่วถึง

แนวทางที่ 2.3 พัฒนาศักยภาพประชาชนภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

แนวทางที่ 2.4 ผู้นำชุมชนควรกระจายงานสู่คณะกรรมการหรือลูกบ้านให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้กระจายงานสู่ประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการกระจายงานให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

3. การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์

แนวทางที่ 3.1 ประชาชนภายในชุมชนมีรายได้จากการจัดการโดยการได้หมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

4. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

แนวทางที่ 4.1 ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงผลของการทำกิจกรรมและได้นำไปปรับปรุง

แนวทางที่ 4.2 มีการประเมินผลกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนในชุมชนให้มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอและให้ประชาชนได้ทราบถึงผลหลังจากที่มีการปรับปรุงในครั้งก่อน ๆ

2. อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001 บาท – 20,000 บาท นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน จากเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก และเคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทาง คือ เพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยว กลุ่มบุคคลที่เดินทางมาด้วยส่วนใหญ่ คือ เพื่อน/คู่รัก นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์) และใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ต่ำ

กว่า 1,000 บาท รูปแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ให้ลำดับความสนใจ มีดังนี้ กิจกรรมล่องเรือชมวิถีของชาวบ้านบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเป็นอันดับที่ 3 รองลงมา คือ อันดับที่ 4 รองลงมา คือ อันดับที่ 1 และอันดับที่ 2 ตามลำดับ กิจกรรมเช่าชุดแต่งกายแบบชาวมอญ ส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเป็นอันดับที่ 2 รองลงมา คือ อันดับที่ 2 รองลงมา คือ อันดับที่ 4 และอันดับที่ 1 ตามลำดับ กิจกรรมเรียนรู้การทำอาหารแบบชาวมอญ ส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเป็น อันดับที่ 3 รองลงมา คือ อันดับที่ 4 รองลงมา คือ อันดับที่ 2 และอันดับที่ 1 10.65 ตามลำดับ และกิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีของชาวบ้านและชมทัศนียภาพ ส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมเป็น อันดับที่ 4 รองลงมา คือ อันดับที่ 3 รองลงมา คือ อันดับที่ 2 และอันดับที่ 1 ตามลำดับ

ด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้มากน้อยเพียงใด มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวของ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) ได้อธิบายไว้ว่า กิจกรรมและศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีความเป็นอยู่ของท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์นั้นถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สามารถช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวได้ และ สอดคล้องกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การเรียนรู้และชื่นชมกับความสวยงามของวัฒนธรรมนั้น ๆ ทั้งด้านวิถีชีวิต เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ล้วนเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางและทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยว โดยมีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวของ Cooper และ Boniface (1998) ที่อธิบายไว้ว่า ความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะช่วยสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่นั้น ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว โดยศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว โดยประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด สอดคล้องกับวิจัยของ วิชชฎะ น้ำใจดี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในนโยบายการจัดการแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี” พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตร่วมกับชุมชนและได้สัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีด้านการเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนโอท็อปนวัตวิถี พบว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถี ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นโพธิ์รับรู้และมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการชุมชนโอท็อปนวัตวิถี ภายในชุมชนมีการจัดประชุมและให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการเข้าร่วม เรื่องกิจกรรมภายในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ให้มีความเชื่อมโยงกัน ในการสัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่า “ผู้ใหญ่บ้านได้แจ้งข่าวให้ทราบว่าได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการและมีการจัดประชุมหมู่บ้าน ให้ทุกคนช่วยกันเสนอเรื่องในชุมชน ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ” (สุปราณี นริตมนต์, 2564) การสัมภาษณ์ทางด้านผู้นำจิตวิญญาณพบว่า “ทางวัดรับทราบถึงกิจกรรมนี้ เพราะผู้ใหญ่บ้านได้เข้ามาคุยถึงกิจกรรม ทางวัดก็ให้ความอำนวยความสะดวกใน

เรื่องที่ทางต่าง ๆ พื้นที่หรือสถานที่เวลามีกลุ่มตัวผู้ใหญ่ก็จะมาแจ้งขอใช้พื้นที่” (พระมงคลวิปการ, 2564)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีประชาชนเพียงบางกลุ่มที่ได้มีส่วนร่วมในด้านนี้ เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มยังขาดความรู้และความเข้าใจของการทำกิจกรรมนั้น ๆ โดยจะมีตัวแทนของหมู่บ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ส่วนใหญ่เวลามีงานหรือมีเรื่องที่ต้องประสานงานกับภายนอก ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นตัวแทนในการประสานงานและพอบเรื่องก็จะมาอธิบายให้ลูกบ้านฟัง งานนี้ก็เหมือนกันผู้ใหญ่จะจัดประชาคมก่อนและอธิบายต่าง ๆ ว่าหมู่บ้านได้รับเลือก ให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ จากนั้นก็จะเป็นตัวแทนในการดำเนินการและมาสรุปผลให้ฟัง” (สมจิตร คำขำ, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี” พบว่า ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ ประชาชนมีระดับคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนได้รับการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึง ประชาชนยังขาดความเข้าใจในโครงการ

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนภายในพื้นที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยวโดยรายได้กระจายสู่ชุมชนและเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักโดยกว้างและเพิ่มยอดขายให้กับหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์พบว่า “นอกจากเปิดโอกาสผู้สูงอายุแล้ว ตรงศูนย์ฯ ยังเปิดพื้นที่ให้ชาวบ้านเอาของมาขาย เช่น ไข่ไก่ ขนุน มะม่วง เพราะบางบ้านมีสินค้าในครัวเรือนเยอะและไม่มีที่กระจายของ ที่ศูนย์เลยทำพื้นที่ให้ขาย เพื่อมีคนเดินผ่านไปผ่านมาแล้วสนใจ” (สมจิตร คำขำ, 2564) และผู้ใหญ่บ้านยังให้สัมภาษณ์ว่า “สินค้าภายในชุมชนอาจจะไม่ได้ขายดีมีคนซื้อเยอะในทุกเดือน แต่รายได้ส่วนนี้ก็ช่วยให้ชาวบ้านได้ใช้หมุนเวียนกันในครอบครัว มีรายได้เล็ก ๆ ในทุกเดือน” (ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, 2564) ทั้งนี้งานวิจัยยังสอดคล้องกับวิจัยของ อัจฉริยา ศักดิ์รินทร์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนและแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม กรณีศึกษา ตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจำแนกเป็นแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตร ด้านการจัดการตลาดการท่องเที่ยว และด้านการจัดการบริการการท่องเที่ยว มีการจัดประชุมประชาคมของหมู่บ้านเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนในที่ประชุมประชาคมของหมู่บ้าน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในด้านนี้น้อย โดยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชนและกรมพัฒนาชุมชนเป็นผู้ประเมินผลของโครงการนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า “ในการดูแลชุมชนท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้ว ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นคนดูแลในภาพรวมทั้งหมดโดยเมื่อจบงาน ตัวผู้ใหญ่จะทำการสรุปงานกับลูกบ้านและจะชี้ในจุดที่ผิดพลาด” (ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, 2564) และจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า “ผู้นำในฐานกิจกรรมหรือผู้ช่วยในฐาน หลังจบงานก็จะมีการพูดคุยกันในส่วนต่าง ๆ เช่น เรื่องเวลาในการทำกิจกรรม บางฐานมีเวลาให้น้อยไปหรือมากก็มาพูดคุยกัน ซึ่งส่วนใหญ่แต่ละคนก็จะเห็นจุดผิดของฐานตัวเอง ส่วนมากชาวบ้านจะเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ แก่ผู้ใหญ่แล้วผู้ใหญ่จะมาสรุปทั้งหมดอีกครั้ง”และผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวอีกว่า “ชาวบ้านบางส่วนไม่ค่อยเสนอแนะ รอทำตามที่คนกลุ่มมากลงความคิดเห็น” (ศรีสุตา สุกสินวล, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี” พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเนื่องจาก ส่วนใหญ่ด้านการติดตามและประเมินผลจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้น้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดด้านการมีส่วนร่วมของ ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) ที่อธิบายไว้ว่า ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ ร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ รวบรวมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น ร่วมบริหารจัดการ ติดตามประเมินผล รวมถึงร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

3. ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจให้กับคนในชุมชนในด้านของการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ว่าเป็นกิจกรรมที่จะช่วยสร้างประโยชน์ในระยะยาวให้แก่ชุมชน เน้นการสร้างอาชีพโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อให้ได้การรับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง และร่วมส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดโครงการอบรมให้แก่ประชาชนภายในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและเป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชน

2. หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจ รับรู้และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ในอนาคต

โดยเฉพาะการทำประชาคมหรือประชาพิจารณ์ เพื่อจะได้ความคิดเห็นที่หลากหลายและป้องกันการขัดแย้งกัน

3. หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกระบวนการพัฒนาที่หน่วยงานภาครัฐจะส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ตามหลักแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 แนวคิดในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้องค์กรหลักในพื้นที่ต้องร่วมกันในการพัฒนาทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและสร้างแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและมีการกำหนดการจัดประชาคมภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน

1. ผู้นำชุมชนควรกระจายงานให้มากขึ้น เพื่อเป็นการกระจายงานให้ทุกคนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น
2. ควรมีการเพิ่มเติมกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เพื่อให้มีความเหมาะสมกับทุกกลุ่มนักท่องเที่ยว ทั้งนี้โดยตั้งอยู่บนความเหมาะสมของทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน
3. ทางชุมชนควรพัฒนาและเสริมสร้างในด้านการปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนในพื้นที่ให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเด็กเยาวชนจะได้สานต่อในกิจกรรมและวัฒนธรรมของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับชุมชนโอท็อปวัดวิถีในพื้นที่อื่น เพื่อนำมาศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วมในแต่ละชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม แรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปวัดวิถีบ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากเป็นโครงการใหม่ที่เพิ่งมีการจัดทำ เพื่อนำผลไปปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยอื่นที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น ด้านสภาพสังคม ด้านวิกฤตทางเศรษฐกิจ ด้านโรคระบาด เป็นต้น ที่จะส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนโอท็อปวัดวิถี เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวให้ตรงกับสถานการณ์ในขณะนั้น

บรรณานุกรม

- Bur, S. W. (1993). *The Role of Rural Tourism in Community Development A Caveat*.
Radnor, Pennsylvania Northeastern Forest Experiment Station, General Technical
Report.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Cohen J.M., & Uphoff N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking
clarity through specificity*. New York: World Developments.
- Collier, A., & Harraway, S. (1997). *Principles of Tourism*. Auckland: Longman.
- Cooper, C., และ Boniface, B. G. (1998). *Geography of travel and tourism*. UK: Butterworth
Heinemann.
- Remmer H.H. (1954). *Introduction to Opinion and Attitude Measurement*. New York:
Harper and Brothers Publisher.
- Stuart Oskamp. (1977). *Attitudes and Opinions*. New Jersey: Prentice hall Inc.
- กรมพัฒนาชุมชน. (2561). คู่มือบริหารโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี. สืบค้นจาก
<http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER051/GENERAL/DATA000/00000042.PDF>
- กวี วรกวิน. (2562). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนา
คุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ / กองอนุรักษ์
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา
อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). *ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการ
บริหารงานแบบกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). *หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2544). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณิชากัทร สุวัฒนานนท์. (2562). *การท่องเที่ยวกับบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ีไร้จำเป็นหรือ ีไร้ตัวจริง? สืบค้นจาก*
https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_29Oct2019.aspx/
- ดาวลอย แก่นจันทร์. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายใบอนุญาตขับรถสำนักงานขนส่งจังหวัดระยอง*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2550). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน = Sustainable tourism : TO 402*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ธนากร ประสาทแก้ว. (2550). *ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีบริการน้ำมันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย*. (บริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- นาฏสุดา เขมนะสิริ. (2555). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิสิทธ์เซ็นเตอร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว = Tourism industry*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน = Sustainable tourism development*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ปทุมมรัตน์ ธรรมโม, ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านต้นโพธิ์. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอูญ้อย เมื่อ 12 มีนาคม 2564
- ปานทิพย์ อัฒณวนิช. (2559). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย = Geography of Thailand tourism : GEO 3703 (GE 375) (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปาริชาติ วลัยเสถียร, และ คณะ. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.

ผุสดี ประทีปชนะชัย, นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง

ปทุมธานี. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอยุธยา เมื่อ 20 เมษายน 2564

พระมงคลวรโปการ, เจ้าอาวาสวัดชินวราราม. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอยุธยา เมื่อ 12 มีนาคม 2564

พัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา. (2542). เอกลักษณะทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของ

ชาวมอญ: ศึกษากรณีหมู่บ้านเจดีย์ทอง ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.

(ปริญญาามานุษยวิทยามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พิมพ์ระวี ไรจน์รุ่งสัจ. (2553). การท่องเที่ยวชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). การวัดความพึงพอใจ. กรุงเทพฯ: แสงอักษร.

มาศศุภา นิยมบุญจา. (2558). การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของ

ชุมชน ที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสันหนอกว้าว (อุทยานแห่งชาติเขา

แหลม) (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

ยงค์ อินทร์งาม, ร้านค้าภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอยุธยา เมื่อ 12 มีนาคม

2564

รวีวรรณ อังคนวัชรพันธุ์. (2533). เอกสารคำสอนวิชา วผ 306: การวัดทัศนคติเบื้องต้น: ภาควิชา

หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.

ราณี อธิชัยกุล. (2554). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน: เอกสารการสอนชุดวิชา

= Sustainable tourism resources management in Thailand. นนทบุรี: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วรัทยา พรหมสุนทร. (2555). ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อความสำคัญของปัญหาสังคม :

ศึกษาเฉพาะกรณี เด็กและเยาวชนในจังหวัดสงขลา. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนา

สังคม)). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วิชญะ น้าใจดี. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในนโยบายการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรม: กรณีศึกษา บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

กรุงเทพฯ.

วีระพล ทองมา, และ ประเจต อำนาจ (2547). ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อ

ประชาชนในพื้นที่ ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่

โจ้.

- ศรีสุดา สุกสีนวน, มัคคุเทศก์ท้องถิ่น. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอยุธยา เมื่อ 12 มีนาคม 2564
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540). *โครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ*. กรุงเทพฯ: กองวิชาการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.).
- สมจิตร คำขำ, คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอยุธยา เมื่อ 12 มีนาคม 2564
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2546). *เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- สุปราณี นริตมนต์, ประชาชนในชุมชนบ้านต้นโพธิ์. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอยุธยา เมื่อ 12 มีนาคม 2564
- สุภาภรณ์ นุชชุม, ร้านค้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยว. สัมภาษณ์โดย กันตชา ศรีอยุธยา เมื่อ 12 มีนาคม 2564
- สุรัสวดี อธิฐรัตน์. (2553). *การหาพื้นที่สวนสาธารณะที่เหมาะสมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษา : จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แสงรวี เกตุสุวรรณ. (2563). *องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ.
- อัฉรียา ศักดินรงค์. (2549). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม: กรณีศึกษาตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง*. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์ผล. (2545, ตุลาคม-ธันวาคม). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย*. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 21(4).
- ไอยเรศ ลิบลับ. (2554). *การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน: เอกสารการสอนชุดวิชา = Sustainable tourism resources management in Thailand*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัย

1. อาจารย์ ดร.อังศุมาลิน จำนงชอบ	หัวหน้าสาขาการท่องเที่ยว
อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมลทิธิ เกียนวัฒนา	รองคณบดี คณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.ชมพูนุท ภาณุมาศ	อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร.ศรัญญา ศรีทอง	อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.นิตินันท์ ศรีสุวรรณ	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและ
พัฒนาฝ่ายบริหาร
อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

ภาคผนวก ข
จริยธรรมในการวิจัยมนุษย์

MF-04-version-2.0

วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวัดวิไลบ้านต้นโพธิ์
จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาว กันตชา ศรีอยุธยา
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-424/2563X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยืนยัน : 3 กุมภาพันธ์ 2564
ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564

(ลงชื่อ).....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิตรกุล)
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....
(แพทย์หญิงสุวิพร ภัทรสุวรรณ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-424/2563

ภาคผนวก ค
เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง “การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี บ้านต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”

แบบสอบถามชุดนี้เป็นเอกสารประกอบการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะ
วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบบสอบถาม
ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้สอบถามพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการ
ท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยหวังเป็น
อย่างยิ่งว่า จะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ในการตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามได้
แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่
เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่
ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายใน
ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัต
วิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นและสถานภาพตามความเป็นจริง ขอความ
กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลคำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ
และไม่มีการเปิดเผยตัวบุคคล ทั้งนี้การตอบแบบสอบถามนี้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาว กันตชา ศรีอยุธยา

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องหน้าคำตอบ)

1. เพศ	☐ เพศชาย	☐ เพศหญิง
2. อายุ	☐ อายุระหว่าง 20 ปี – 30 ปี	☐ อายุระหว่าง 31 ปี – 40 ปี
	☐ อายุระหว่าง 41 ปี – 50 ปี	☐ อายุระหว่าง 51 ปี – 60 ปี
	☐ อายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา	☐ ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
	☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. รายได้	☐ รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	
	☐ รายได้ระหว่าง 10,001 บาท – 20,000 บาท	
	☐ รายได้ระหว่าง 20,001 บาท – 30,000 บาท	
	☐ รายได้ระหว่าง 30,001 บาท – 40,000 บาท	
	☐ รายได้มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องหน้าคำตอบและเลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

1. ท่านทราบข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์จากแหล่งข้อมูลใด

☐ อินเทอร์เน็ต	☐ วิทยุ / โทรทัศน์
☐ เพื่อน /ญาติ / คนรู้จัก	☐ เอกสารแผนพับ/โบรชัวร์
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

2. จำนวนครั้งที่ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์
☐ ครั้งแรก	☐ 2 – 3 ครั้ง
☐ มากกว่า 3 ครั้ง	

3. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

☐ เพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยว	☐ เพื่อทัศนศึกษาหรือศึกษาหาความรู้
☐ เพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน	☐ เพื่อเลือกซื้อสินค้า OTOP ของหมู่บ้าน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

4. กลุ่มบุคคลที่ท่านเดินทางมาด้วย

☐ ครอบครัว

☐ เพื่อน / คู่รัก

☐ เพื่อนร่วมงาน/หน่วยงาน

☐ เดินทางคนเดียว

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ช่วงเวลาที่ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว

☐ วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์)

☐ วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์)

☐ วันหยุดนักขัตฤกษ์

6. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยวครั้งนี้

☐ ต่ำกว่า 1,000 บาท

☐ 1,001 – 3,000 บาท

☐ 3,001 – 5,000 บาท

☐ มากกว่า 5,000 บาท

7. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบใดที่ท่านมีความสนใจ โปรดระบุตัวเลข 1, 2, 3, 4

ตามลำดับ หน้าข้อที่ท่านมีความสนใจ

..... กิจกรรมล่องเรือชมวิถีของชาวบ้านบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา

..... กิจกรรมเช่าชุดแต่งกายแบบชาวมอญ

..... กิจกรรมเรียนรู้การทำอาหารแบบชาวมอญ

..... กิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีของชาวบ้านและชมทัศนียภาพ

กิจกรรมอื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องคำตอบ)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์	ใช่/เป็นไป	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์					
1.1 กิจกรรมการแสดงของชาวมอญ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด					
1.2 กิจกรรมการทำพวงมโหตร ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด					
1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ด้านสมุนไพรและการทำน้ำมันเหลืองจากสมุนไพร ภายในศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวเพียงใด					
1.4 กิจกรรมค้าต้นโพธิ์อายุกว่า 150 ปี ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในประเพณีและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวเพียงใด					
1.4 กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในชุมชนและชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวเพียงใด					
1.5 มีการส่งเสริมสินค้า OTOP ของหมู่บ้านบ้านต้นโพธิ์ให้เป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวมากนักน้อยเพียงใด					
2. ด้านการเข้าถึงสู่ชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์					
2.1 มีความสะดวกในการเดินทางสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ เช่น รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารสาธารณะ ทางเรือ					

2.2 ถนนและเส้นทางมีความสะดวกต่อการสัญจร					
2.3 มีป้ายบอกเส้นทางจุดเชื่อมโยงของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน					
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์					
3.1 ป้ายบอกข้อมูลในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเพียงพอ					
3.2 มีการบริการห้องน้ำเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
3.3 สถานที่จอดรถเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว					
3.4 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว					
3.5 ศูนย์การเรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านต้นโพธิ์มีพื้นที่เพียงพอต่อการรับนักท่องเที่ยว					
3.6 เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเหมาะสม					
4. ด้านองค์ประกอบของการบริการภายในชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์					
4.1 ประชาชนภายในชุมชนมีความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว					
4.2 มีจุดให้บริการด้านข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นโพธิ์อย่างชัดเจน					
4.3 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้คำแนะนำในด้านข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเจ้าหน้าที่ให้การช่วยเหลือต่อนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม					
4.4 ภายในชุมชนมีการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ					

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัต
วิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “การศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถีบ้าน ต้นโพธิ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”

ถึงท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านต้นโพธิ์ในฐานะชุมชนโอทอปนวัตวิถี ไปเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดทำชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์
3. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของหมู่บ้านต้นโพธิ์กับหน่วยงานรัฐ
4. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
- 1.2 อายุ
- 1.3 ตำแหน่งงาน

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดทำชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์

- 2.1 ในการจัดทำชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำด้านใดบ้าง

2.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดชุมชนโอทอปนวัตวิถีหรือไม่ อย่างไร

2.3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดชุมชนโอทอปนวัตวิถีหรือไม่ อย่างไร

2.4 ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่วนใดบ้างเกี่ยวกับการจัดชุมชนโอทอปนวัตวิถี

2.5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนการประชุมเกี่ยวกับการจัดชุมชนโอทอปนวัตวิถีอย่างไร

2.6 ในการจัดทำชุมชนโอทอปนวัตวิถีนี้ท่านได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวหรือผลกระทบอย่างไรบ้าง

2.7 ในระหว่างการจัดทำชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามงานและประเมินผลในด้านต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร

2.8 ท่านคิดว่าการจัดการชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ขณะนี้เป็นอย่างไรบ้าง

2.9 ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์ ท่านคิดว่ามีอะไรบ้างและท่านคิดว่าควรแก้ไขปัญหายังไง

2.10 ท่านคิดการจัดทำชุมชนโอทอปนวัตวิถีบ้านต้นโพธิ์นั้นส่งผลดีต่อชุมชนและชาวบ้านอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของหมู่บ้านต้นโพธิ์กับหน่วยงานรัฐ

3.1 ในการจัดทำโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี ทางหน่วยงานรัฐได้เข้ามาสอบถามความคิดเห็นของหมู่บ้านก่อนหรือไม่ อย่างไร

3.2 เมื่อหมู่บ้านเข้าร่วมโครงการของหน่วยงานรัฐ ทางหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนหมู่บ้านในรูปแบบใดบ้าง

3.3 เมื่อหมู่บ้านเข้าร่วมโครงการของหน่วยงานรัฐ ในการประสานงานของทางหมู่บ้านและหน่วยงานรัฐมีลักษณะอย่างไร มีความยาก – ง่ายอย่างไรบ้าง และทางหน่วยงานรัฐมีความเอื้ออำนวยความสะดวกอย่างไรบ้าง

3.4 ท่านคิดว่าโครงการท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี ควรปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมอะไร

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กันตชา ศรีอยุธยา
วัน เดือน ปี เกิด	08 ธันวาคม 2537
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2560
	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการท่องเที่ยว
	จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	99 ซอยบางแวก 53 ถนนสายบางแวก แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ
	กรุงเทพมหานคร 10160

